Масса а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган

«СВЕТ» — Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

22 (5112). | ШОАТТА, 19 февраль 1972 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадуьйла 1923 шера дуьйна

ШЕРАГІА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ!

ДІАДЕ ФУ КИЙЧДУ

Юртбоахама культурай декха хьужам яхе[illegible]ра лоархІам да дІадув фу кондицега дІаккхоачадар. Цу гІулакха хІоагІа оарцагІбаьккхаб Шелковской района боахамий специалисташ. Масала, «Советский» сортах кеп/а фу [illegible] 200 центнер йоача дІея а дах цхьоалагІча класса кондицега дІаккхоачадаьд 697 центнер. Из Іалашдаьд шен колхозо. Иштта, Ленина цІерагІча колхозе 600 центнери «Червленский» колхозе 97 центнери. Цу тайпара цхьоалагІча класса кондицега дІа а кхоачадаь планаь соагІа 315 центнер Іалашдаьд района боахамаш «Романский» сортах дола гороха фу а.

Цхьабакъда, иштта лелак хьажкІай фу Іалашделга а из дІадувча кондицега дІккхоачадаьлга а. ПланагІа Іалашдайча 1165 центнерах 840 центнер фу шера лаш дІаде кийча долаш. Вож докъаде дезаш да. ХІанз сийбенна из болх беш ба кхаш леладераш.

Люцерна дІахьежача кхьча баьйна фу Іалашдаьд боахамашка. ХІаьта люцерна фу кондиционни дац цох дукха повилика яда карантинни буц уа. Люцерна фу цІендара магнитни машенаш ел. Тха района боахамашка яц уж. Цудухьа из цІенде кхьча райондашка аха дезаш да тхо.

Дукха болх бу фуна инспекце бокхлоша. Шелало толхадаьд хьежаш хІара итт дийнахь тоаж пар культурай фу.

Ер бутт чакхбалаш бІаьсти юача юртбоахама культурай дерриге а фу дІадувча боарамга дІаккхоачаде дош деннд района юртбоахама къахьегамхоша.

М. САМОРОДОВА,
Шелковской района пачхьалахан фуна инспекце начальник.

ВАЙ МЕХКА ГІОЛЛА

НОТ-и продукце дикали

Радиосатвалаш бча Новосибирски заводе продукци 2500 советски предприятешка а дукхагІа долча социалистически мехкашка а йода. Укхаза араяеца изделий кхойтта тайпа дунен образецийн боарамо ма ягхара да.

ДІаяхача пятилетке заводе юкъейиаьй стандартни йоацача оборудовани 900 соагІа единица.

Производства эффективность лакхъяча бокхача лоархІаме эннад къахьегам вІашгІехьбоаккхилгеи доаладелгеи эргадаьккха тоадер. Уж дерриге хІамаш бекьан долаш предприятие кхоале хІанз хийцалц аьнна дукхагІа араяйцай продукци 90 процент лакхьенна къахьегама оасарле.

Производство, къахьегам, доаладелга вІаштеІхьдаккхара бІарча система хьера заводской коллективо беча бокхачен чоалханечен белхах дуац профкомо арахийцача «Къахьегам Іилман лерда, тІа вІаштІехьбаккхари дикали» яхача иукнка. Цун авторош — заводе профкома председатель В. Белави предприятие директор Е. Даремный.

(ТАСС корр).

Москва.

«Курченко Надеждай» сийна наькъаш

Майрача комсомолка Курченко Надеждай ЦІи тиллай Грузински форда пароходствеца дІайздаьча танкерах. Мукъ а тІехье иза эзар горгга тонн дезе доле кема дьадаьд Керченски судоверфе.

Пхи шу яьалагІа хьадаьче республика транспортни флотаца кІаьз 35 танкер да.

ЙІсалагІча пятилетке иза а 33 мехкадаьтта кІуда кемаш тІеккетергда пароходствана. Цунна юкъе доагІергда иштта рудовозаш а.

(ТАСС корр.).

г. Батуми.

Къахьегама турпалий опыт—хІаранена

Социалистически Къахьегама Турпалий опыт Іомаеш эзар соагІа школа вІашагІьенай Украина юрташка.

Черкасски областа «Большевик» яхача колхозе доаркай говзал ламзъеча школена кулгалду Социалистически Къахьегама Турпала В. Н. Левчика. ДІадахача шера хІера ІеттагІара 6,3 эзар килограмм шура дьаккхай цо. Къахьегама хьонзаман лекха да Валентина Ниненовнай укх февральски денонша а — деннен байсанен юкъера лоархІача акхи йоахачуя кІезигагІа яац шура. Занятешка цо шийи коллегашта дуац балхе приемех, доаккъараш кийчдаре методех. ЦІи хезача доарка опыт хьала а 600 соагІча саго Іомадья.

Чериговски областе школа дешо багІача бІаьнешта аьзай «Х лет Октября» яхача колхозерча Социалистически Къахьегама Турпала А. Д. Довженко опыт.

(ТАСС корр.).

г. Киев.

Грозненски химически комбинате ремонтно-механически цехо Безуглый Валерий болх беш 7 шу да. Дукхьашка токара говзал Іомайир цо. ХІанз йоалагІча разряда токара болх а беш хІера сменагІа нормаш 180 процент кхачадьеш аьнача специальность, токаро.

СУРТА ТІА: токарь В. Безуглый.

С. ХУГАЕВА сурт.

ТОЛАМГА БОДА НИКЪ

Дукхача хана дена тІехьайсаш хьайоагІар Гудермеса района «Дружба» яха совхоз. Боахама специалисташа лехар экономика айара наькъаш: дІайийра керда культура — дуга, дІайолайир боабаьккаш, шердир кхаш. Цул тІехьагІа кІеззиг-дукха лакхъяьа йоалелар боахама экономика.

Партийни организаце къьастта теркам тІабахийтар наха юкъе бу кхетама болх тоабара. Бригадашка, фермашка, отделенешка дийцар КПСС XXIV съезда ярта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш. Цензашта дийцар дерригача кхоачамбоацарох, белгалдир уж дІадахара наькъаш. Цара механизаторо, ахархоче, доарка шоай торенаш хьарлІа а лаьрхІа тІаьйцар лакха социалистически декхараш. Цу гІуллакхашка дика лакийир къахьегама оасарие, из бахьан долаш дукхагІа хилар боахамо. Йоккха продукци, лоххелар из лиххарга дІадодар. Планаш дукха а дукхагІа пачхьалкхенга алат декхар кхаш лелалераша дІадахача шера. Кхоачашйир совхозо дулх даккхареи шура яккхарей план а. Цу дерригача гІулакхаша вІаштІехьдалийтар хьалха тІехьабусаш хинна боахам хьалха а боаккхаш, шера оцаш бола цІера пайда 37 эзар соагІ дІаккхачийта. Бакъда цох кхоачамбеш бац къахьегамхой. Укх йІсалагІча пятилетке цар дешамаш лаьрхІачул йохьиг мара яц.

Цох дийцар дукха за йоацаш финансово-боахама гІулакхий итогаш аьча экономически конференце совхоза кертерча зоотехника Б. Пустовойтова. Къаьстта доккхий да хьайбаш лелалерашта хьалхашка латта декхараш. Царех кертердар да хьайбашта дукхагІа дулх тІаккхетийтар, цар продуктивность лакхъяр, уж дебадар.

Укх шера пачхьалкхенга пладац соагІа йиъ бІаь тонн жижиг, 5 тонн дулх, 2 тонн шура йоача лерІ.

Уж декхараш кхоачашдара дукха мероприятеш вІаштІехьяьккхай боахаме. Баьцдаараш дувртдолча кхай тІа 2500 тонн удобренеш еннай. Кхашка удобренеш дІаккхуьйхьаш а механизаторий бригада.

Укх деношка хьинаре къахьегам совхоза доарлама а. ХІара кийнахь 120 — 130 процент кхоачашдеш шура яккхара план доаркхаша Т. Юнусовас, М. Магомадовас, А. Тайсумовас. Пхеъ тонн дукхагІа хилар пр[и]емни пунктагахьа совхоза йиъалагІча отделене доаркарие укх бетта хьалхарча декаде дІачуенна шура а.

Цу дерригача гІулакхаша хьагейт совхоза коллективе КПСС XXIV съезда наькъабоалхаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдергхилар.

С. ДОШХАНЛОЕВ.

Квартала план кхоачашъяьй

«Грознефть» объединенешка чуйоагІача бурув тохара балхий управленей бригадашта юкъе даьагІа лоархІачарех а Карабулакски бурувтохара балхий управленера бурувдетта мастер Бушев Валерий Варламович керте латта бригада. Шера план бча декабре кхоачашъяра Октябрски бурувтохара балхий управленерча Ерешенко Юрес кулгалдеча бригадас дІадаладаь дика гІулакх хьал а дахьа цхьа аьдевне къахьегам а цу бригада. Цунга хьежжа да цо доаладеш къахьегама толамаш а. Чоалхьенча геологически хьалашка 510 метр бурув а тохаш 14 февралe квартала план кхоачашъяьй цо. Бушев керте латтача бригадас.

М. ЛЕВИН.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Пятилетка заданеш диъ шера кхоачашйора тІехьа! Иштта да «Красный молот» заводa хІара боахлоаш къамот-къаьста тІаийца декхараш.

Хьалха леттарий кхоахам инженерно-технически болхлой гІулакх а хиина дІаьттаа. Пхи шера производство лакхъярех эффективность айарех заданеш хьала хьалхе кхоачашъяра дичий декхар тІаийцад специалистий-конструкторий йоккхача группас. Масала, инженера-конструктора А. Малинина тІаийцад масалк пункта латта дейдар. Цунах къаьста белгала я цхьа листеже радиала тІехьхоачашъяра чотта кийа тІа а продукце 5 тайпа хьаде оттаде. ШоллагІча пункта тІа хьакий оттайча хана 25 ли хьашта заводегІайоагІаргІоаш йода мероприятей хьалхьехара чертежаш оттае. 1000 бен йайда бергбола итт рационализаторски предложена юкъеяхийта.

Кхоалагча предложене тІа йоах эзар тонн метала кходе йиш хург йолеш бьук тедара штампий конструкция оттае.

Инженера-конструктора Табунов Аслаа дьаяа балха воацача хана 20 рацпредложенеш йоде чертежаш оттаергья. Специалист-конструктора Реутова Валентинес 5 рацпредложени яла а листежа план тІерикхоачашъяра дотах кйа тІа продукце 10 тайпа прибеца оттае а.

Иштта дода декхараш тІаийцад конструкторашa Колесникова Аллас, Кознова Аллас, Мухаев Сеирес, кхечар. Профсоюза заводской комитето догадйад специалистий группас дІаголейть йода гІулакх. Беррига инженерно-технически болхлой из хьадлеваре тІа а хьийлаь.

В. ЯКУШЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

17 февралe КПСС ЦК совещание хилар, союзни республикий Компартий ЦК-ий хьалхарча секретарий Министрий Советий председателий.

Цига дийцар бІаьстан юкъе кхашка дечa балхалла кийча дрен ук лакхдахарех, хІаьта иштта хьайбий боахам дІахо догІаболабарен дешаш.

Цу дешах лаьцца совещане къамьал дир КПСС ЦК Генеральни секретара хенбахьаш Л. И. Брежнева.

Совещане дакъа лаьцар политбюро члена А. П. Кириленкос, А. Н. Косыгина, Ф. Д. Кулакова, Д. А. Кунаева, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорне, Д. С. Полянске, П. Е. Шелеста, В. В. Щербицке, П. М. Машерова, Ш. Р. Рашидова, М. С. Соломенцева, хІаьта иштта цхьайолча центральни министерствайи ведомствайи кулгалхоша а.

ИРАКСКИ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕНИИ ДЕЛЕГАЦИ ЦІАЙХАР

КПСС ЦК-еи Советски правительствеи йийна ях Москве мнна Ирака Іарбий социалистически возрождение (БААС) парта Региональни кулгала Генеральни секретара заместитель, Иракски Республика Революционни командование Совета председатела заместитель Саддам Хусейн керте латта Иракски Республика партийно-правительственни делегаци 17 февралe цІайхар.

Иракски Республикан Советски Союзе Пачхьалкхений бейрахкашца егІча Внуковски аэродроме делегаци наькъйоаккхаш хилар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, СССР Министрий Совета Председатела заместитель В. Н. Новиков, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министр А. А. Громыко, кхьбола официальни нах.

(ТАСС).

Н. Б. МИРОНОВАЙНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхача шерашка а дакха хІана доацаш а къахьегамхой унахцІеко лоаяра болх барах, общественни эахаре хьинаре дакъа лацарех, цьча дийнахь дека шоазткъе итт шу дизарца дувзадеина

Миронова Нина Борисовнайна—республикански больница керттерча лора.

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **К. ОЗДОЕВ.**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный, 1972 шера 17 февраль.

Нохч-ГІалгІайчен журналистий сийлен декхараш

Селхан КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политически просвещене ЦІагІа хилар республика журналистий Союза правлене шоллагІа Пленум.

«СССР журналистий йоалагІча съезда балха итогех КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяре дувзадеина республика кепайоазон, телевидене, радио болхлошта хьалхашка латтача декхарех» доклад дир КПСС обкома секретара нов. Х. Х. Боковa.

Нов. Бокова белгалдаьхар парте XXIV-ча съезда решенеш дІадехкача тайпара болх вІаштІехьбеккхара дувзадена хІанз республика журналисташта хьалхашка латта керттера декхараш, кІоарга анализ дир кепайоазон, телевидене, радио балха, гучадаьхар долаш доал кхоачамбоацараш, хІаьта иштта белгалдаьхар дІахо цІенхашта болх тоабара де дезараш.

КПСС XXIV-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш сийлена кхоачашделга — из да хІанз республика журналисташта хьалхашка латта керттера декхар.

Газетий, телевидене, радио болхлой беррига теркам тІабераабаь хила беза республика халкъа боахама дерригача доакъошка планови заданеш кхоачашъяра, къахьегамхой хьинар, творчески инициатива дегІаккхувлара, производства экономически эффективность лакхъяра, юртбоахам дІахо дегІабоалабара, кердача хьалашка социалистически яхь йоаржаяра, къахьегамхой коммунистически идейность лакхъяра.

Пленеех къамьлаш дир «Грозненский рабочий» редактора В. К. Баласенкова, «Ленинан некъ» яхача газета редактора Б. Г. Габисова, телевиденеи радиои комитета председатела С. М. Лагутина, «Сердало» газета редактора заместитела А. А. Мальцева, кепайоазонера пачхьалкхен къайленаш лоаяра управлене начальника А. Я. Боровика, «Терская правда» яхача Наурски районни газета редактора А. А. Карандина, Грозненски химкомбината парткома секретара А. М. Космина, «Машиностроитель» яхача дукха тираж йолча газета редактора К. Д. Соколова.

Цар дийцар КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра республика къахьегамхой оарцагІбоалаш шоашта керагІдаьнарех, из болх дІахо тоабара шоаш де дерхІарех.

Нохч-ГІалгІайчен журналистий союза правлене шоллагІча пленума балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС обкома секретарь Х. Х. Боков, пропаганда агитацеи отдела заведующи П. И. Латышев, КПСС горкомий, районий идеологически балха секретараш, районни дукха тираж йолча газетий редактораш.

Республика журналистий союза правлене Пленума балха юкъе дакъа а лаьцар, гулбеннарий теркам «ІоагІа тІаовш къамьал а дир КПСС ЦК пропаганда Отдела инструктора нов. А. Т. Гаврилова.

Нохч-ГІалгІайчен кепайоазон, телевидене, радио болхлошта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара де дезараш белгал а доаккхаш дийцача дешах шерра соцам тІаийцар Пленумо.

Ахархой кийчлуш ба

КРАСНОДАР. БІаьстан уІла ен бен хІана кубански хьайкІаш лелаераш. Ялтан мошача доакъераш лаьрхІа ди миллион соагІа гектар хьаккІаш дІаюргья цар. ХІанз боахамашка тІоккхуьйхьаш да гибридни фу. ХІанз бизза кхоачамхилала дика хьувкъеча «краснодарский — 436» «краснодарский — 309» яхача а кхьча районированни йолча а хьажкІай фу кийчдаьд. БІаьсти производственни хьалашка эгаре хьажа дІаюргья ВАСХНИЛ-а академика М. Н. Хадинова кхоль гибрид. Даьча тонкамаша хьаьккхар цу культура дерригача районированни сортел гектара тІара лоархІаш нерда гибрид 8 — 10 центнер дукхагІа хувкъаш хилар.

Укх шера хьаьккІаш кхоорама лизни лакха йолча хьаккІий нордача тайпаь 100 тонн кииза лерІ.

Дерригача боахамашка кхоловни культиваторий кхай тІа болха арелла кийча а.

БАКИНСКИ МАШЕНАШТЪЕРИЙ КЕРДА ПРОДУКЦИ

Б. Сардарова цІерагІча бакински машенашъеча заводе вІашагІъяккхай «2ПАРС» яхача агрегата опытни образец. Из шин болча трактора тІа латташ цу цхьан хана кхаь тайпара машени а — экскаватор, бульдозер, кран.

Цу предприяте продукци — турбобуйлийчарами, кранаш еІоагІа хоттам а промысловски тІишдоаккъеча моттиганцеи, магистральни газо-водопроводаш ехача. Из массех доазол техьарча мехка кхухьийт: ГДР-е, Болгаре, Венгре, Польше, Инде, кхечахьа.

Заводе арахецача продукце объем пхе шера чкъор кхаззен боккагІа хургья.

Коммунист Ханкулиев Константин керте латтача слесарий бригадана тІабула отара бехктоаккханегІа бола болх — оборудование отара хьалхара айзенналараш вІашагІъехк цар.

СУРТА ТІА: слесараш К. Ханкулиев, Ф. Хусайнов, тракторист Н. Цапаев. Цар вІашагІа а ели, тІакай «2ПАРС» яха агрегат.

Ю. РАХИЛА сурт.

ТАСС Фотохроника.

ВЬЕТНАМА — МАШАР

ДУХЬАЛА ХИЛАРА МИТИНГЕРА

«Вьетнама — машар!», «Кулгаш тІа ма кхувдаде Вьетнама!» яха лозунгаш доахк конференц-зале. Америка ВІашагІкхийттача Штаташа Вьетнаме лоаттаеча агрессена дукхьаларча митинге бахкача цхьоалагІча городской больница лорий, медицински кхьча болхлой бе а доахк цу тайпара лозунгаш.

— Тахан вай вІашагІкхийттад Вьетнама Демократически Республике американски агрессораша лоаттадеча Іазапа духьалара вай оаз кхайкае, — йоах митинг хьеллаш къамаьл деча больница партбюро секретара С. Р. Саркисьянца. Вай сайна шоай эгІазле кхайкаю агрессорашта вай мехка дерригача халкъаша, дунен прогрессивни мел долча адамаша.

Митинге къамаьл де дош из больница лоро А. Д. Молдавске.

— Тхьаь ялх шу да,— йоах цо,— Вьетнама Демократически Республика шийн ноІамагІа пачхьалкхе йола. Бакъда цу ерригача хана итт шу мара машаре хьаккхаяц денал долча Вьетнама халкъо. 1956 шера дейа Вьетнаме беча тІемага 150 миллиард доллар ахча дІадахийтад американаша. Шоаш хьалхашка оттадаь бІеха декхар кхоачашдара цхьаккхача а бІехача, къизача гІулакхах оагІув оаза американски тІемахоша.

1972 шу Америке президентски кормамий хула шу да, йоах оратора дІахо. Цудухьа американски къахьегамхой хоржамаш кулача хана шийн дукхал цу боалийтари, уж Іехабари духьа араьйнккхай Р. Никсона правительства кйс пуштах латта Вьетнамица машар бара положения. Доашца аьлча агрессора шийн хур ду Вьетнамера тІом вьетнамций кулгашца бара. Цудухьа ях вай массане а: «Шийн лоІамагІа йита Вьетнам!».

ДІахо къамаьл ду комсомольски организаце секретара заместитела Т. И. Рубана.

— Хала да вайна хІанз дунен дхьан милинге шийн кортамукъал бахьан долаш шІйй Іоухийташ къам хиларах теша. Бакъда цу хьале оттадаьд Вьетнами халкъ американски агрессораша. Вьетнаме, Лаосе, Камбодже ВІашагІкхийттача Штаташа беча тІема духьала да вай, вай хьалхоаш цу пачхьалкхений денал долча халкъий оагІув. Цхьаь дац Вьетнама халкъ агрессора духьале. Цунца да социалистически мехкий халкъаш. Цудухьа тешаме ях вай: «Кхоачашкургдац агрессора дагалаттар».

— Цецвалавлал къаза тІом ба американаша бер,— аьлар лоро нов. Шахмайбарова. Бакъда котало Вьетнамагахьа хургья. Хургья цар бер наьсхой тІом болалдаь, дунен беррига къахьегамхой цергахь боландаь.

Тахан укх чу вІашагІкхийттаб дукха кхалнах. Цудухьа дий а хац, сона дагадехад найнахьа Іаьала. Наха юкъе хьалахетар хилча кхалсата царна юкъе кортли кхессача, моастагІий а доаца дени сов. Цудухьа ях аз: «Кхалнах, вІашагІкхета Вьетнамерча агрессена духьаларча къовсамел!».

Вьетнама оагІув хьийлоашкача вай Даьхен моз кха а хІоагІбара къахьега тешал душ дола. Америка бІу Вьетнамера дІабаккхара тІахьехаш йола резолюци тІаийцар митинге вІашагІкхийттарашa массане раьза а волаш.

СССР хьаъь 50 шу дизарга

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕССА КЕРТТЕРА НИЗ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕ — СОВЕТСКИ ХАЛКЪИЙ БАРТТАЙНАЧА ДЕЗАЛЕ

Парте XXIV съездан КПСС ЦК ноябрьски (1971 шера) Пленуман решенешка аьннад коммунизм хьалхаре хIинзарче этапе экономически политика веллашгарча мостамех цIе бе къакьегама овсарле, общественни производства эффективность Iнлменаи техникенан карагIдьинарех ма могга дукхагIа пайда эцāра мерда тIа каддезаш дехьар.

Из декхар кхоачашдара дакъе лоархIамегIа йола моттиг дIалоац машиностроене — тахан эгара доккхагIче, ала а довгIаш, технически прогресса керттера низ валача промышленноста дакъаз.

Социализма коммунизми хьалхе йолеенача зама деиз Коммунистически партаи Советски правительствай «...мот ва тIехдика техника, организованность, дисциплина, дикагIйола машенаш йолаш вар...» (Соч. т. 36, агI. 116) аьв В. И. Ленина указанеш кхоачаш е еш, чIоагIа уйла тIаьхийтай советски машиностроени дегIайоалаяра. Цудухьа тахан вай доккхал е деш белгалдоах, СССР-в машиностроене балха овсарле лекха йолча техника дукхача тайпашка лакъа боахама эшараш кхоачашде йиш зургйолча боарама хилар.

Советски Iьдал латтача шерашка мехка хьалъяьй Iалаьмата дукха йоккхий машенаш юн металлех оетхалаш юн заводаш, цар арахац иттаи эзараш тайпара йола машенаш, прибораш, оборудовани. Аьхха бархIлагIча питилетка шерашка машиностроене тайп-тайпарча доакъошка хьажй 21 эзар совгIа машенний кердa тайпаш, хийцца хьае йолаьй 7 эзар гергга керда тайпа изделеш.

Советски халкъ боарам боацдаш чIоагIа раьва да, Ленина яьхачох, Росси «бIарга ца байнача тайпара тIехъябисе, миска ах аьхаи, Англел дизазе вогIа, Германел пхезза вогIа, Америкал иттаза вогIа кийчбеь махи е болаш» (Соч. т. 23, агI. 360) даьтта зама дIаяха дукха хиларех.

Тахан дунеи тIарча машиностроене хьалхарча позицешка латт СССР, цо шийн продукци кхуьхьийт доазол дехьарча 50 совгIача мехка.

Технически прогресс дегIайоалаяра юкъе доакха дакъе лоац Нохч-ГIалгIайчеи г. Грознен машенашъераша.

Мехкдаьтта доазаче, мехкдаьтта чахдоахача, мехкдаьтта химически доакъоата нийца хIара шера республика экономика темпаш лакхъю машенаш ечеи металлех оатхалаш ечеи промышленноста. Промышленноста арахацача ерригача продукцех 9 процент кхоач машиностроенеи металлообработкенен дакIача дакъа. ХIана республике я болх беш 15 эзар совгIа болхло, инженер, техник а волаш йола 20 совгIа машенашъю, металлаз оатхалашъю, ремонташ ю 20 завод.

Нохч-ГIалгIай чу машиностроене дIайоалаеннай 75 шу хьалдегIа, чоалхане йоаца мехкдаьтта оборудовани кийчъяши тоаеши йола йоакхза йоаца завод г. Грозне аьссане ара 1896 шера хьалъяьча хана. Цу хана заводе болх беш хиннараш верригаш е 30 саг мара вацар, ерригa цеташ цхьаи тхоана кIал яр, чулаттаи цхьа иттех тайп-тайпара оборудовани а йолаш. Тахан — уж я Октябрьски революце орден долаю «Красный молот» завод — республике машиностроение флагман, мехкдаьтта доазачеи мехкдаьтта чакхдоахачеи промышленноста оборудовани хьаеча мехкарча керттерча предприятех цIе. Завод хьадлена эргайоахаш тоаеш я, кIензарча станокашца кийчъю. Цун Iалаьмата йоккхийча цехашка оттаьй металл тода 1100 совгIа единица, кузнечно-прессови, сварочни оборудовани. Предприяте коллектива болх беш ва 4,5 эзар кIана вец аьнна болхлои специалисти. Сиважинашка цемент хьоахан эца мехкдаьтта тIоенаш доладун низ бола агрегаташ, бурувтохара насосаш, лакхача давлена фонтанни арматура, мехкдаьтта чакхдоахачеи химически заводашта, гозови промыслашта хьаь чоалхане оборудовани «IоагIа хоттеш а махкарча мехкдаьттахоше а хIаьта миттa цун доазенал араха я. Мехкдаьтта промышленноста керда техника хьаярех 1971 шера завода доккха правительственни совгIат делар — Октябрьски революце орден.

Йовзаргйоацача йоалаш эргазьинай «Автоспецоборудование», «Трансмаш», «Нефтехимзапчасть» яхараш санна йола город Грознера къаьна машенашъю заводаш. Цар продукци — автогаражни оборудовани, тракторни прицепаш, запорни арматура чIоагIа хоттташ я пайда эцараша.

ТIом чакхбьнначул тIехьагIарча эгара хьалхарча пятилетка хьалъяьй электромеханически, Грознениси ремонтно-механически, ЦРМЗ, «Грозэнерго» заводаш. Республика машиностроени дегIайоагIача керда этап дIайолаеннай 60-ча шерашка. Цкъаннена тIеха шолгIаьр йолаш болх бе йолаеннай город Грознера «Электроприбор» яхеи радиотехнически, город Назранера Г. Ахриева цIерагIа, город Аргунера «Пищемаш», гор. Гудермесера «Малинструментальни» заводаш, иштта кхыйраш. Дукха заводаш юрта районашка дIахийсъяр бокха социальни лоархIам болаш да, хIана аьнча цо новкъостал доаьд болхлой класса мугIарашта цигIа бахача нохчаи гIалгIайн бола кагий наьи мехкарий юкъеэзара. Царех эзарнаша кIензле а токара, слесара, сборщика, штамповщика чоалхане профессеш Iомаьй. Арахецача оборудоване тайпашка диллача геттара бе-бе да республика промышленноста машенашъю дакъа. Цхьабакъда, из ерригa а чIоагIа хоттташ я, хIана аьнча цо новкъостал ду халкъа боахама кхуьче доагIошка производства технически технологически боарам лакхбара, къахьегама овсарле дахьара эша хьалаш хьахуанийт.

Масала, «Красный молот» заводе уж тIехьарча шерашка дакъай кIоарган тIехкIоарган схеманаш эттагIа яхарa чIоагIа новкъостал деш йола дукха машенаши оборудовани. Газ цIенъярех акъарен цар хьаьча шийн тайпарча установка комплекте 150 эзар сома экономически эффект лу.

«Нефтегазпромавтоматика» СГКБ опытни завода кийчъяьй бурувтохаш латтача скважиней балха телетIахьожам доаттабе новкъостал деш йола аппаратура. Дика экономически эффект лу «Электроприбор» яхача заводе продукце. Халкъа боахаме «Электрофильм» яхача электрографически читально-копировальни аппаратех пайда эцаро 700 эзар сом кходу, ЭР-300К яхача множительни электрографически стационни машенах пайда эцаро 400 сомал кIезигагIа бовдаш пайда бу. Къахьегама овсарле чIоагIа лакхъю мехка эгара хьалхе Г. Ахриева цIерагIа Назранерча «Электроинструмент» заводо арахецача шолла изоляци йолча сверлильни машенаций штукатурни затирочни машенацей болх беча болхлой.

Машенаши металлех кIамаш юн промышленноста дакъа сихха дегIадоагIаш хилар — из областной городской партийни организацеша чIоагIа йоакхо еш хиларех хьехинмар да. Кеода заводаш къалъяр, йолаш ярош шерьяри цаоне реконструкци ярш, машенаш еча заводий балха технико-экономически результаташ тоаяра къахьаьзье юкъьенцарча партийни организацей лорхIами бехктокхами лакхбар — уж деррига дешаш хан-ханнакъа дувц партийни бюрошкаи пленумашкаи, юкъьенцарча парторганизацей собранешка. Шеко йоацаш, производства боарам лакхбара, машенийи оборудовани керда образецаш хьаяра, цар дикал тоаяра еча йоакхоних бараат дахьар.

БархIлагIча питилетка бIарча хьайицача республика промышленни производство 1,5-эза лакхъенача матта машенаш еяги метталлех хIамаш ечий шоаза [illegible] дахдалар.

Араеца [illegible] лакха технически боарам [illegible] дунена да заводаши шоашка [illegible] производственни технически [illegible] арахьа [illegible] хиладар. [illegible] электрографически [illegible] способай [illegible] лелеш юкъейоалаеро, балха овсарле лакха йола оборудовани оттаеро, къахьегам [illegible] керда тIа вIашт Iехьбеккхаре планаш оттаеро. Технически прогресса дешаш къоастадеча партийни организацей хьинаре гIоначий ба рационализатораши изобретателаши. 1966—1970 шерашка производстве юкъейихьар 7 эзар предложени. Царех халкъа боахама 3,4 миллион сом пайда баьлар.

Машенаш еча заводашкa дукхагIа хьакул производстве хьалхе латтараш новатораши. Царенна юкъе бе 8-ча питилетка шоаш кхе ца беш йолх баьхк орденаш еле. «Красный молот» заводе котельщик А. П. Опалишнов, формовщик А. П. Дубасов, токарь К. Д. Гайрбеков, «Электроприбор» заводе фрезеровщик А. П. Касьянов, «Пищемаш» заводе газорезчик К. Д. Митаев, «Автоспецоборудование» заводе бригадир Е. Я. Ушаков, ГРМЗ токарь У. А. Бинашев, дукха кхыбараш.

Машенаш еча заводий коллективай балха тIехь толамаш долар шеко йоацаш да. Бакъда кхы а дикагIа кургдар уж, нагахь санна йолаш йолча торенех дикагIа пайда ийцабеларе. Укхаза дувцар да эгара хьалхача аргIана производственни мощностех оттаьна оборудовани пайда эцилга тоадар. Цхьайолча заводаша кIана а арахецаш проектни хьокхамаш тIа оттабеьча боаремах продукци. Дика дукха станокаш а цхьан сменагIа мара боля ца беш. Йоккхий резерваш йоах специализаци а металлех кIамаш еча процессаш а шера юкъейоалаярех, гIо даш болх бега болхлой къахьегама сихагIа механизаци ярех, веталлашка дIаладе металл кIезигдарех.

Къаьстта тергам тIебахийта боагIа станочникаш, котельщикаш, электросварщикаш, кузнецаш кийчбера.

Геттара доккхий декхараш латт хIоалагIча пятилетка машенаш арахьа хьалхашка. Промышленноста кхача доакъошта юкъе КПСС Директиваша хьехача хьалха довлаш дегIадоаладе дезе машенаш хьаенга. Юкъера шерашка машенаш ара продукци 1,7-зза лакхъургья, а да [illegible] соме лакха тIамаш [illegible]. Дунена уж Нохкетно [illegible] продукци 1980 шера СССР машенаш металлех ю хIамаш еча хинна продукцея [illegible] совгIа архагIа хургья.

Промышленноста цу [illegible] кердача геттара дикен [illegible] гIа йолча образцей боаремах хилийтара декхар оттадьа.

1971—1975 шерашка Нохч-ГIалгIайчен машенаш къяра продукци 65 процент лакхлургья. Пхе шера дукха керда машенаш, оборудовани, прибораш арахацаргья, йаьхьаргья цар болх беш йоакха ха, уж тешаме а дукха хана а хилар.

«Красный молот» заводо арахецаргья балха давлени 700 атмосфера йолеи услови проход 65 миллиметр йолеи фонтанни арматура, 160-и 320-и гоара низ бола универсальни насосни агрегаташ, оборудоване керда конструкцеш, кхыйола изделеш. Дукха керда, балха овсарле лекха йола копировально - множительни машенаш арахаца йолаергья «Электроприбор» заводо. Г. Ахриева цIерагIа Назранерча «Электроинструмент» заводо коллективо арахацаргда керда электробураш, электрошлифовальни штукатурно - затирочни машенаш. «Пищемаш» заводо номенклатуре юкъе гIоргья шуьшанна автоматаш, уж дIайоалайта устройстваш.

Питилетка хьалхаре шера итогаш тIехь ду республика машенаш ераша шоашта хьалхашка, оттадьа декхараш толамца кхоачашдергдалара. Промышленноста цу дакъо гIоана 1971 шера печчахьалхьа план хашна хьакха кхоачашйир. Халкъа боацара кхачар пленно совгIа 1,5 миллион сома мехка продукци.

Машенаш еча заводий коллективаш хьинаре юкъеннай 9-ча питилетка заданеш денал хьалха кхоачашъяре тIехь аьнцача дерригача халкъа иттe юкъе, СССР хьахинна 50 шу дизаре майоагIорa дахьааре оакъе лур а.

Н. ПРАЗДНИЧНЫЙ,

КПСС Грознени горкома секретарь.

Ший болх безаш хилча

ДIадаьннача шера аьхт чулоацача хана хьинаре къахьегарех 1971 шера 26 декабре «Грознефть» объединена Старогрозненски автотранспортни контора дукхача шоферашта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ елар. Цаьрй наI ва водитель Торбин Александр. Атта дакхьазар цо иа совгIат. Сатессача дена боаьд хьовлабаллаца комбайнаш тIара ялат хьаузаш а хиле цул тIехьагIа оаша балха ярана мара ца елаш кийчий дIаоттайора цо шийн машен.

Планал совгIа мух дIа-юла хьоча хьинаре дагьалашар. Атта ди дIадахийташарцо сменни норма 160—220 процент кхоачаш ца еш. Иштта цо къахьегар бахьаи долаш укх шера хьалхарча квартала задани дикка тIехкхоачаш а яь шоллагIча квартала чотах къахьегаш ва из.

Цу автотранспортни конторе Сийлен книжка тIа да балха хьалха латтача дукхача производственникий портреташ. Царна юкъе ца водитель Торбин Александр а. Старопромысловски района Пролетбатеи Горькея цIерагIча культурай Цхьоммиа хьалтеха доахача коммунистически къахьегама ударникий, хьинаре къахьегарча белгалбаьннарий портретаита юкъе да цун портрет.

Автотранспортни конторе цо болх бу 26 шу дизад. Хьинаре къахьегарца, новкъостаца безаме, Iинерал хиларца шийн сий даькхад нов. Торбина.

Дукхача шерашка хьоьшан ца хулийташ болх барах онгай цун «Аварн йоацаш болх бу водитель» яха шоллагIча степени значок. Къахьегама книжка тIа дIаяздеш аьхха баркалаш дукха да, итташ а тайпа Сийлен грамоташ.

Контора болхлоашта юкъе шатера хьалхарчарра социалистически декхараш тIаийцар Александр Ефремовичa питилетка паш 4,5 шера кхочашья. Цун дика чIоагIа да. ХIара сменагIа норман 150 процент кхоачашъеш дIадолладе цо ер шу. Дукха ха йоацаш шийна онгача «ЗИЛ-130» яхача машена тIа капитальни ремонт ва еш заданеш лакхагIачул пхеза дукхагIа болх ба дарьад цо.

А. ТИЩЕНКО.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КЕРТТЕРЧОА УЙЛА ТIА А ЙОХИЙТАШ

Доккхийи бехктокхамах да нийсагIча питилетке мехкдаьтта доахаранте хьалхашка латта декхар. Тха партийни организацей керттера декхар лоархI балха овсарле лакха йолаш къахьегара ерригa производственни коллективаш сарцагIйоахилга.

Из. хоаш ма дарра. Iалашдувургда тха цеховой партийни организацеша организаторски политически болх зика бой.

Укх шерара а пхе шерара а тха управлене планаш йоккхий я. цхьабакъда, кхоачашъюлургйолаш я. Аьлча кхочам ба, соахкарчул 8150 метр 1972 шера бурув тоха деша тха мехкдаьтта лохараш хилар. Кхычa дешашца аьлча, питилетка шоллагIча шера бурувтохара балхий объем соахкарчул 24 процент лакхлургья.

Партийни комитето эгара керттера лоархI тха производственни коллектива ерригача членаш а эгара хьалха коммунистий а къахьегамен общественни хьинар айдара бу болх. Дукхьал це хьалхабаьккха ба дукха ха йоацаш КПСС ЦК-ас тIаийца «Къахьегача коллектива производственни общественно-политически хьинар айкара Минскера тракторни завода партийни организаце беча балха хьакъехьараь» цонам.

НийсагIча питилетка хьалхарча шера плаи хаиал ши бутт гаргга ха хьалхагIа кхоачашъяьй мастерий коммунистий Н. Д. Гусакова, А. Г. Мау, В. В. Бочкова бурувдеттача бригадай коллективаша.

Коллективашта юкъе массане а лоархIаш ра Ленина орден долаю воккхагIиола бурувтохара мастер нов. И. Я. Бучнев, Октябрьски революце орден долаю газоэлектросварщик В. Н. Сафошкин, бурувдеттараш ни. Д. И. Сайхаев, Х. А. Татаев, Л. И. Казанников, бурувдеттарий гIоначий ни. С. А. Батанов, С. Минайлов, Б. И. Егоров, Х. С. Портаев, слесараш ни. Ш. Тагиров, Ш. Генаев, электромонтер нов. Д. В. Роев, дизелист М. Эльбазураев, дукха кхыбараш.

Тха управлене дика довзаш да нов. С. Т. Маркарьян партийни бюро секретарь а волаш йолча производственни новкъосталаш деча база коммунистий гIулакхаш. Цу партийни организаце хан-ханнахьа ю партийни собранеш партбюро заседанеш. Собранешка а партбюро а буьц партийни профсоюзни группай, халкъа тIахьожама группайн пестийи болх. шоай уставо хIадехараш кхоачашдара хьакъехьа коммунисташа тела отчеташ.

Укхаза йиза кхоачашъеш а ну латалара коллегиальность, боьоцца тIахьожам доаттабу тIайица хинна решенеш кхоачаш яшта ю хьожаш. Цхьабакъда, толам Iалашбеш хола керттердар — из да, шийн производственни общественни гIулакхашта хьалхара, шоашта гоахьарча парте боалача новкъостий балха хьалхара хIара коммуниста чIоагIа бехктокхам хетаргбола уйла царна чуйоссае партийни организаце вIаштIехьдалар.

Къахьегаме шоашкара хьокхам гейтар, шоашта тIадилла йолла гIа общественни гIулакх творчески кхоачашдар, новкъосташка вIаши новкъостал дар — тахан цу производствени коллективерча коммунистийн парте боацарийн оамалех белгалагIа йола оагIонаш я.

Иавох ба: такелажник нов. Зайнулаев, токарь нов. Пашков электромонтераш, Ш. И. Шароев, Ю. Т. Мушка, Н. А. Лесков, газоэлектросварщик нов. С. И. Живохров, производственни гIулакхаш деча бала начальника заместитель нов. Ю. Г. Абасов, кхыбараш.

Партийни комитето тахкара практика лелаш къахьега коллективе оргайоахаш тоаяра гIулакха лоархIболаш дола хиньа партийни организацега кхоачаш хиларах ше дас-тайна йоландаь.

Цу хьаьвe боккхача лоархIаме а тейна хIадехараш, коммунисташа кхоачашдара хьакъехьа цар тела отчеташ. Управлене партийни организаце составах 90 процент совгIа бараш тIадехка массадаш а партийни гIулакхаш дехий ба. 80 совгIа коммунист керттера латт партийни профсоюзни группашкa, халкъа тIахьожама группашта пестийи. 128 саг ва пропагандисташ, лектораш, политинформатораш болаш.

Тха бурувдеттарий производственни общественни хьинар айкара кIезигача лоархIаме ду тха производственни коллектива члений Iилма-технически идейни боарам лакхбара дешашта а производства перспективни дешашта а йоакха моттиг луш йола коллективи социально дегIайара план.

НийсагIча питилетка заданеш толамe кхоачашъе йиш хулийтаргйола гIулакх да, КПСС XXIV съезда решенешка из белгал ма даккхара, тха производственникашта экономически кийчо яар. Из даиза царг ца хилар хьахьехад тхога 1972 шера социалистически декхараш тIаьцара хотальча болхлой собранешa.

— ХIана экономически знанеш ца хула, производственни коллектива хала ца производство дIахо дегIайоалаяра дешаш къестаде, — хьаькйайкадир собране бурувдеттачa, партийни комитета член нов. Д. И. Сайхаева.

«Къахьегамхой экономически дешаз тоадарах» болча КПСС ЦК соцаме хьежжа партийни комитето профсоюзни организацеца боахама кулгалхошцеи цхьана ерригa тха производственникаш цхьатерра дешара юкъеозийта IалашдергдолагIулакхаш чакхдоах.

Волхлошта гIулакхерча нахан лаьрхIа вIашагIьеллай коммунистически къахьегама 8 школа, дешаш 20 совгIа саг а волаш. Управлене аппаратера инженерно-технически балхаш дераш экономически семинарашка дешаш ба. № 1 йолча районни инженерно-технически службера дукха специалисташ технико - экономически знанеш Iомаеча халкъа университете кеша багIа.

Укх шера дикка шерьеннай технически дешара сеть. Цун программашта дукха юкъеюхьад экономически дешаш. Масала, производственно - технически курсашкеи къахьегама хьалха латта методаш Iомаеча школашкеи дешаш ва 244 саг.

Экономически дешара эффективность лакхъяра боккхача лоархIаме а лакха квалифицировани инженери опытни пропагандисти волча управлене производственно - технически отдела начальника нов. А. Г. Гусейнова кулгалдеш йола методически совет.

Участка начальника заместитель нов. К. В. Хамхоевен инженер - геолога нов. И. А. Магомадовен кулгалдеча коммунистически школашка дешаш ба «Аргун» участкера мехкдаьтта лохараш. Школе дешаш багIа бурувдеттараш, дизелисташ, электрикаш, бурувдеттарий гIоначий. Цу массане а практически декхарашца айхха юхаш Iомаю материал. Масала, «ХIанзарча этапе экономически политика керттера дешаш» яха тема Iомаеча хана цар цIенхаштта уйла тIайхийтар бурувтохача къахьегама овсарле лакхъяран ха кхоарах. ХIаьта тха балха тIа уж керттера технико-экономически хьоккхамаш а да.

Болхлой хьинар хьахьокхаш дола цу тайпара масалаш дукха а доаладе йиш яр. Школашка деша вагIача 17 сага тарифни разрядаш енний, 37 сага хьинаре дакъа доац халкъа тIахьожама группайн пестийи балха юкъе 20 совгIа саг ва рационализаторски изобретательски болх беш.

Тха управлене ерригача коллектива гIулакх а хиниа дIаотташ латт 1972—1973 кешара шерара дешар. Цу гIулакха кийчо яра беш боккха болх ба.

Масала, 80 совгIа пропагандист кийчбе веза тха. Экономически темаех лаьца хан-ханнахьа лекцеш докладаш ешилга Iалашде деза. Тха 36 лектора хIалака а кийчъяьй укх тайпара лекцеш: «Производство эффективность лакхъяр — ерригача халкъа юкъара декхар», «Къахьегама овсарлен ва лакхъене йола лаькъашк», «Къахьегама нормировани ари цунах мах теларь», «Халкъа боахама бола экономе режима лоархIам».

Лектораша юкъе — управлене керттера экономист нов. Д. И. Комышенко, планово - экономически отдела начальник нов. П. Г. Алексеева, кадрай отдела начальник нов. М. А. Козлова, керттера технолог нов. А. Фролов, управлене начальник А. Ж. Корнаев, Центральни инженерно - технически служба начальника заместитель нов. В. А. Эдилсултанов, кхыбараш.

Тха управлене коллектива къахьегама хьинар чIоагIа айдир «Социалистически ахь вIаштIехьйоаккхилга хIахо тоадарах» болча КПСС ЦК соцамо.

КПСС ЦК соцам кепатеха арабаьнначул тIехьагIа тха партийни организацена хайра шийн декхар керда лыржача социалистически яхьа керте оттарах, коллектива юкъарча гIулакха юкъе хIаране дахьа лацара новкъостал дарах латтилга.

Цунца дувзаденна производственни коллективашна кIоаргга анализ яьй ахь вIаштIехьъяккхара практикана, вIашагIтох хьалха латта опыт. Кхетадеш ба, из долла хIама хIара районни инженерно - технически служба, цеха, участка, бурувдеттача бригада хьадда хьалаш тергал а деш чакхдоахаш хилар.

ХIара бетта - бетта, йоллача хашна болхлой собранеш хул тха управлене кулгалдеча болхлошка политически темаех лаьца докладаш а еш. Цу собранешка дIабахача бетта заданеш кхоачашъяра итогаш а ю, хьатIаболагIача бетта декхараш белгал а ду.

Цу собранешка тхона бIаргагу ахь вIаштIехьъяккхара дакъера дикка оагIош а кхоачамбоацараш а. Цхьабакъда, керттердар да болхлой собранешка гIолла ахь лелаерий хьалаш тоадергдола а нийслагIча питилетке тха коллективана хьалхашка латта деклараш толамe кхоачашдергдола а наькъаш тхона кердадоагIаш хилар.

В. БЕЛЕЦКИЙ,

Грознени бурувтохара балхий управлене партийни комитета секретарь.

«СЕРДАЛО»

2-гIа агIо. 18 февраль 1972 шу.

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цхьоалагIча цеха технологашта юкъе белгалбаьнна дикa къахьегаш ба воккхагIвола оператор Бурлоевен Иван, операторa гIоначаш Качаева Валентина, Кокетцова Людмила, установка начальни Базанов Владимир, кхыбараш. Цар бахкагIа моттиг нийслац технологически режим телхарь. Массаза шоай заданеш тIехкхоачашъю цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа) оператора гIоначаш В. Качаева, Л. Кокетцова, В. Базанова.

В. ПЛИЕВА сурт.

БЕРАШ — ВАЙ КХОАНЕ

Бераш. Уж дар цун дагахь массаза а. Школа чакх а яккхаьлекха, дIахо ше кариерагбола вахара некъ белгалбе, лаха новкъостал дир цунна шийн хьехархоша. Из хIана керда дац. Дукхача школашка беш ба дешархошта профессионални лостам балара болх. Пох хьахиннар дар хIанзза школера аьнача къевачо йоIо шийн вахара некъ харжар а.

Корытина Нинийца къамаьл деш гучадаьлар цун ханнарча хьехархоша цох мел хийцар бакъ хилар. ХIаьте цар дуацар хьалхашка оттадаьча дешара тIакхеллша са ца тувш, дIамаь уйла е хоьш, безаме, тIера. цIенхаштта я Нина, яхаш. Уж оамалаш йоахкаш хила е веза пионерий вожати. Ца йоаяке — бураргбац берашца болх, лоархIаргбац пионераша. Цудухьа ях вай пионерий вожате болх лерхIаш бола, пайда боалаш хала йиш яц цо шийн професси призванегIа хержаце. Цу тайпарча дукха йоацача професех я пионерий вожата яр. Цудухьа майрра ала йиш я Нина берашца болх бе нтай шийн вего берашцара болх къоабалбаьннаь, аьнна.

Фуд, хоаче пионерий вожате балха лакал хоалаер? Цу хаттара хала жоп лаха деза берашца деча гIулакхашпара, шоаш мел деш хар лаьза ца доалаш ду цар, е ца аьча ца Iелуш ду хьажарна. Нагахьа санна пионераш шоаш кхоачашде дахьIа гIулакхаш хIанзе а чакхдаьха наха гIерте, уж кхоачашдеча хана массаза шоашта чIахеяна шоай вожатена лоталенача бIарташа, оттадьча чоалхагIча хаттара нийса жоп хургIолга чаш къежаш хуле, тIаккха ва пионерий вожате гIулакх пайдане.

Петропавловская станицерча юкъерча школа пионерий вожате лостам болаш хулийт пионерий комнат массаза а. Цу чу хоза нийсдаь хьалтекад «Массаза а кийча» яхача пионерий Эррисоюзни марша маршруташ тIайола листалгаш. Вакъда, из ерриг а инструкци я. Инструкцеш баьа пайда бац, нагахь вожате йоккхача инициативаца, безамца болх хьа ца бойя. Из да а ду Корытина Нинас. Хьажал.

Ер дешара шу дIадолалуш Нинас чакхъяьккхар шоай школе лоархIаме мероприяте — «Школа». Из кийчъеш вожате шийна хьалхашка оттадаь декхар дар тайп-тайпарча бахьанех деша ца доагIаш йиса бераш лаха а леха уж дешара юкъеозар. ВорхIлагIча классашкара дешархой бахийтар уж болча. Берашца шоашта цар даьйша-ноаношца къамаьлаш дарна гучадоах цар уж деша ца ахара бахьанаш. Иштта баьча балхо торо хилийтар новкъарлонаш дIа а йоахеш, бераш дешара дерригаш а юкъеозе.

Дешара шу дIадоладенна цхьаши бутт ха йоаллаше а гучабаьлар дешархошта юкъе дешарах ца кхетараш. Из къовсам лоаттабе беза гIулакх Нинас сахха теркалдир. ВIашагIъехкар «Всеобуча постам» — школе а классашка а. ТIехдинеи дикеи дешараш дешарах ца кхетарашта новкъостал де тIахьийхар. Дешарах тIехьабуссарашта шоаш деча гIулакха хьакъехьа ВЛКСМ комитета заседане. кружкани советe отчеташ телар хар.

Хоаш да ноаллагIа дIаловзаь цIенхашта йола гIулакх саьцерхаме чакхдаккха тайча, из дикагIа хьалхулилга. цунна дукхагIа безам тIабоаллга. Цунна дела тешал да Нинай болх. Шоаш кхоачашде тIаийца гIулакх дола Iомаду цо бераш.

«Седкъаьнг» яхача маршрутехьа бу шоай болх дохехьарча классай дешархошца отрядни вожатега. Цар декхар да пионерала хьаоца дешархой кийчбар, экскурсеш чакхъяхар, самодеятельность вIаштIехьъяккхар. Укхаза Нинайна накъаьлар ше пионер йолча хана шоай хиннача пионерножате опыт: хьалхашка оттадаь декхар низагIа кхоачашдайта а ца гIерташ, из кхоачашде дезаш хилараx бераш тешалар.

Шийн тайпара я пионерий формаш. Ши-шийн тайпара я къовача морякий, летчикий, гайдаровций, шиъне новкъостий формай эмблемаш. Цу шийн тайпара профильни отрядаш укх шера дукхьашка вIашагIъехка я. Фуд цар дер? Шиъне къона новкъостий хьа библиотеке, клубе, пах вIашагIбеттаьлуча моттигашка. Цар хьинарагIа вIаштIехьяьццад кхуви боагIарашта юкъе зуламаш ца хилийта. Эстонерча морякашца хаддаза бувзам лоаттабу пхелагIча классий «Морякаша». Дукха ха йоацаш шоай кердача лоттагIашкара тIема корабла байракх ийнай дешархоша. Цу корабла экипажаца цхьана экскурсеш ю къовсача морякаша, Iомаду географи, Iалам. Гайдаровций отрядаша вIашагIъехк тимуровски командаш, дикача гIулакхий «равнешкаш» вIаштIехьйоах.

Уж ерригa мероприятеш чакхйоах Корытина Нинас шийна хьалхашка латта декхар кхоачашдаре. ХIаьта из да пионераш коммунистически кхетам балар.

ХIанз педагогически училище кхоаллагIча курсе дешаш я Нина. Цун балхахьара тойламаш кхы а айдо торе хулийтаргья практика торе чIоагIъеш хиларе.

М. РАШИДОВ.

Тхогlа ЯЗДУ

ЭКОНОМИКА ДЕГIАУХ

КПСС ЦК ноябрьски Пленума, СССР Лаккхехьарча Совета кхоалагlча сесси материалашна хьнвар айдалча тха колхоза къахьегамхоша производство лакхъяра йолу резерваш балгах а лъха, шоай тронаш а лахьрхlа нерда социалистически декхараш тlаийцад шайналгlа 1972 шера.

Хьаш ледадорашна доги декнаш ухк шера хlара гектара тlара юкъера лахьрхlача 18 центнер кlа, 22 центнер фуалхьакх хьаккlаш, шоартгъа пхиь тони коартолаш яц бlаьл шовзткъа ших тони бахьддарараш кхаде. Хlаьта пачхьалкхента ерткъа центнер кхачал соргlа а йолаш шпи воари йиь бlаьл кхоалткъа центнер дала тlа ткъаьа пхийтта тони тlаанкеи доха.

Ишта доккхий декхараш тlаийцад хьайбаш лелайорашна а.

Ер шу кхоачалуш пха бlаьл итт бежан кхеде, царех доахаш цаьг-ах бlаьл корт. Йлан ерткъеш цаl йолаш хlара бlаьл iатта тlехьара детткъеш пхиь iаснаг кхеде. Планагlа кхо бlаьл шовзткъа далача дийнахьа бусн хlара бежана юкъера лахьрхlача кхо бlаьл шовзткъеш итт грамм дулх тlехьарчйта; тхьо процент задаиол соргlа а долаш пачхальаккхенга еорl бlаьл центнер дулх, юкъера доаал йиь бlаьл шовзткъа килограмм а йолаш планагlа 286 долча дерста а дик пачхальаккхенна дукха лахрхlа 292 бежан дlадала.

Социалистически декхараш кхоачашдар дукхагlа дахкъа механизаторех тийна да. Цар доги ху техникех масетта дукхагlа пайда эца, хlара машинега бизза болх бойта, доагораш запасной оатхалаштен кхамбо, бlаьстан эррига балхаш дикагlа бовча агротехнически хапашна чакхдаха.

Оаха кхетаду наьха балханара материальни моральни безам сонбаккхари царна социалистически кхетам бадари къахьегама овсарле лакхъяра лоархlаме фактор йолга. Цудухьа [illegible] гlулакх дlахо йодача [illegible] керкайдеш хурга тхо.

Шоаш лахьтlар [illegible] кхоачашдара хlаиш хьнвар кхо [illegible] деш къахьегаш ба колхозхой. Дика тоальча lайхача помещенешка [illegible] тоаккхаш да хьайбаш. Царна кхоачамхдалал [illegible] доакъар да. Хlанзчул тlехьагlа чулоаттешп кхоабе [illegible] бетта тоъаредолаш да из. Хlаьта эггара дукхагlа кхоабе [illegible] а мах бутт тlехьарчайца царна чукхаба кхача лоа ук. Совхьйна доакъар ухк шера гурахь доахаш чуоцадича кхаъалдаргда.

Дукха ба тха боахане шоай болх дика бовзаш, йоккха къахьегама опыт йола хьайбаш леладераш. Шерагара шерага шоаш тlаийца декхараш толамца кхоачадеш хьабоагlа Хасанов Абуязита кулгалдеча бригадера цlи хеза вола бежаlу Нохч-Гlалгlай республика Лаккхехьарча Совета депутат Шамсадов Вуудин цун тlоича Дакаев Мохьамбеки. Унахцlенех дика тоадоншен да цар леладеш дола доахан а lаьсий а. Хlаьта хlанзале хlара бlаь iатта тlехьара цаl юкъера ца доалийташ 86 iаснаг хьалкхедаьд цар.

Царчул дукха лохагlа дац Долотбаев Шарпудина кулгалдеча бригадерча бежаlуна Авторханов Аплаибекен Алтаев Iабдулахьамиден доаха толамаш. Цар леладеча хlара бежана дийнахьа бусн юкъера лахьрхlача 500 — 600 грамм дулх тlаахет.

Хьайбай боалам дегlабоалабара чlоагlа лоархlаме да хьайбай учет кийса лелаяр, уж унахцlенен дика хилар, цхьа хьайба lаьдара дусаргдоацаш болх вlаштlехьбаккхар. Хlаьта уж, ветеринарин хьалаш а лоархlаш, отгальча раннокагв хьежжа кхоаб.

Йна кхо ца беш бlаьсти дергдолча балхашта кийчо еш ба колхоза къахьегамхой. Юртбоахама техникана, масала, тракторашта капитальни ремонт яра торе яц тха. Цудухьа тха тракторашт района «Сельхозтехнике» тоаю. Хlаьта лоаламбоаца оатхал хувца ваьш хилча тхоай механизаторашка ю ремонт. Хlанз пхиь трактор а тха тоас еаш. Уж а февраль бутт чакхбоаллаш тоаьяргья. Хlаьта юртбоахама инвентарь, эррига тlехьатосса техника тоаль мукхъюаргйолаш хьетта хьенна дlаеттаь латт.

Кийча да бlаьсти юча культурай фу а. Цунах 83 процент дlадувча кондиега дlакхоачадаьд.

Гурахь йийцача культураша минеральни удобренешца подкормка а ю, хlанз бlаьсти юча культураша органически удобренеш eхаш ба механизатораш.

Тхьамка рассада [illegible] [illegible] зехьа йоа ца еш [illegible] минеральни удобренешца дахтlа, тlаьадеш, царнкаш кийчъеш ба тхьамка лелалераш.

Лоацца аьлча, укх шера боахама 35 эзар сома цlена пайда бе аьнна тlаийца декхар толамца кхоачашдара иш кхо ца бен къахьегаш ба тха колхозхой.

И. ОКАЕВ,

Советски района «Новая жизнь» колхоза партковма секретарь.

ХЬАЛХА ЛАТТАР

Ерколевски хьу чакхйохача комбинате шофера Мисиков Борис Борисовича болх бу 35 шу даьннад. Укх тlехьарча хана автобусаца болхлой, инженерно-технически болхлой, гlулакхера нах бахха хьежуьлаши балхара цlаккуплаши за из. Цу декхарех дика лоархlаву Борис Борисович.

Ше цига балла веча дела гlалат ца воалаш къахьегаш хьавоагlа из. Дукха кхоадьд цо доагор, смазочни материалаш. Дукхача шеранка хьинаре къахьетарах цунна еннай Къахьегама Шеча Байрахха орден, «За доблестный труд» яха медаль, дукхха Сийлен грамоташ, совгlаташ. Коммунист Б. Б. Мисиков коммунистически къахьегама ударник ва, цун портрет хьалтоха дола комбината Сийлен доска тlа.

Я. ЦУЕВ.

БУРУВДЕТТАРИЙ ОАТТОННА

Сиважинашта буруштохача эгара чоалхамегlен халагlен лоархlаш я спуско-подъемни операци. Дlайода ха а дикка дукхагlа я.

Цунна механизаци автоматизаци яра чlоагlа йоашхо ю укх тlехьарча хана. «Грознефть» объединена Грозненски бурувтохара балхий управлене механизированни хьисапе буруштохара дlабахача январь бетта дlанхийта балха ха 604 сахьат хилар, вешта аьлча 3,5 процент, хlаьта спуско-подъемни операцеш чакхйоахаш йоаль ха 1087 сахьат хилар, е 5,5 процент.

Укх тlехьарча хана спуско-подъемни операцеш чакхйоахйга аттача доаккхаре пайда ийбе болабаьб АКБ яхача дlоагlаех ПКР-У7, ПКР-Ш8 яхача загала хьисаперча дlоагlаех, МСП-2, АСП-3 яхача механизмех. Цо уоба хилийтар спуско-подъемни операцеш дикка аттача яха.

Спуско-подъемни операцеш яра дикагlйола опыт шерра дlа-яха йоаржаю тха бурувтохара балхий управлене. Цу гlулакхага чlоагlа хьож норматевно - технина станцо колектив. Дикагlйола методаш производствана юкъехкаьхьара уеттаду инструктивни карташ.

Типови инструктивни карташта разработка еча хана iомайир бурувдеттача бригадий къахьегама дикагlйола методаши прнемаши. Грозненски бурувтохара балхий управлене балха тlа хьалха хиттача бурувдеттача бригадий спуско-подъемни операцеш чакхъяхара йолчи опытага хьежжа уеттадьд инструктивни карташ.

Спуско-подъемни операцеш бурувтохача дикагlа леладар керттера технологически оборудованеш, механизмаш, приспособленеш lаланъярал соргlа буровой вышка а lалагlе еза зипача штропашца, бурильни турбашца, кхыйолча оборудованеца.

М. ГАБАЕВ.

Дукха ха йоацаш хиина нохкъа хилазар тха совхоз гурахь дийнача алата. Удобренеш а йеххаш шийа дашахьа дика дlадер бахьан долаш хиа белар лахттах белlача кlи фийтагь. Чlоагlбелар, кlоаргбелар цуп оаха. Цу тlа lалаш ше а лоаткъостал дир. Сонача хай воргlаца къайлар гурахь дlадийна алат lалаш. Цул тlехьагlа царна оттаазар аlалла ца хилача тайнара оаа шелал.

Хьалхагlа цхьан-шин сортах мара хилазар оаха дlадув кlа. Хlаьта укх шера кертторча дахьа кхаь сортах да, шитта: «Аврора», «Кавказ», «Безостая-1». Атта керадоагlаш дац цу кердача кlин сортай фу. Хала лезар из оаха а. Хlаьта а хьувкъамца меттаоттаргба цунга дlабаха мах.

Йиь бlаь гектара тlа дlадийнача «Аврора» сортах долча кlиио гектара тlара юкъера лахьрхlача 40 центнер хьувкъам дургба. Доалакоша хиш ца доахача лаьтташка а 43—45 центнерага дlакхоачийт цуп хьувкъам. «Кавказ» сортах долча кlина фу 25 гектара тlа дlадела мара хилазар тхоаа. Цу кхай тlара мел доала кlа фуна дутаргда оаха. Дика хьувкъам, lай шелала дуьнала оттаи, оала дика [illegible] [illegible], дlа-хьа [illegible], хlаьта lоджарагlа кхоа ца воаш, муж, йоачаи лоеш да из.

«Безостая-1» яхача сорта дlаьыад тха 1500 гектар лаьтта. Лакха хьувкъам луш да из а.

Лоацца аьлча, хьалха саппа

ДИКА ХЬУВКЪАРГДА ЯЛАТ

юлагlа фу дlа а дуаш, доадах оаха тхоай лаьттеш укх тlехьарча хана.

Хоа тхона сорт дика хиикадар аьнна, деш дола lунал дика ца хилча лаьтта боагlача тайнара хьувкъам дургбоацилга а. Цудухьа ца хаддаш lунал ду оаха гурахь хлатеш зlадийнача кхаика. Хlанз чуйина вlашагlа ели тайнтайнарча минеральни удобренешца подкормка еш да тхо гурахь дийнача ялата. Хlара гектара тlа йиь-йиь центнер вlашагlъарь минеральни удобрени кхоачийт боахама механизаторашна. Цу удобрене хlара центнер 50 килограмм суперфосфатах, 28 килограмм калийна тухах лату.

Хьалхагlа къаьст-къаьста оттор оаха ук. Дукхагlа тракторашдохар, [illegible] [illegible] [illegible] дlаьода [illegible] [illegible] цу дукхо тхона душ яхь пайда бацар. Цу тlа дика тайна удобрени йоалачул тlехьагlа [illegible] тоха вlашагlехь ца доалаш дукла ха а йоахкхар. Тlаккха ший хана дlа на оина хьоалы а пайдане мичий.

[illegible] минеральни удобренеш [illegible] [illegible] болх беча дика къахьегаш ба механизаторш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], Гелисханов [illegible], Кулбузов Бейбулат, кхыбараш. [illegible] [illegible] [illegible] тхона [illegible] тlехьагlа ца болх чакхбайна.

Кийча еш да тхо бlаьстий юча культураш а. 600 [illegible] тlа [illegible] оаха хьак[illegible] [illegible] гурахь а ьхад, [illegible] соргlа органически удобрени а [illegible] хьаьа а дьд. [illegible] фу [illegible] боахама хьалхарча классе[illegible] кхоачадаь кийча латт. «[illegible]-42» яхача сортах да lаланд[illegible] [illegible] кlа фу. [illegible] да тхоно [illegible] [illegible] [illegible] хьушкъ, боахала дукх[illegible] [illegible]. [illegible] лоархlача [illegible] [illegible] фуалхьакх [illegible] [illegible], [illegible], диххар да оала [illegible] [illegible] хайнка оттадаьр.

Кийча да кхача бlаьсти юча культурай фу а. Шитта хлан 18 тони йолча 19 тони гидуаргий, хлан 30 тони еача 45 тони кхна фу lаланидаьд боахане. Шитта, хлахлал соргlа lаланидаь да баьциий гн а. Хlаьта тха мел доле фу хьалхарча класса да.

Хlанз бlаьсти тахгагlертача укх шеза [illegible] [illegible] [illegible] тъеш ба тха [illegible]. [illegible] а [illegible] [illegible] да кийча да тхо.

Б. ДААУРОВ,

Назрановски района «Октябрю 40 шу» яхача совхоза керттера агроном.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

КПСС XXIV съезда исторически решенеш дог айдаьча юртбоахама къахьегамхоша, юртбоахама продукцин яккараш из пачхальакхенга йоахара иlслагlча пятилетки пятилетка шоллагlча шерен планаш толамца кхоачашъяра шерра социалистически эзь йоаржаьй колхозашкен совхозашкен. Лаьтта леладарен хьайбаш леладарен культура лакхъяра лоархlаме балдаш чакхдоах укх дешешка клашкен фермашкен.

Иlслагlча пятилетка хьалхарча шора лакха къахьегама хьокхамаш лаьхачарех дувцаш дукха материалаш я «Сельские зори» зональни журнала укх шерарча февральски шоллагlча номера тlа кепатеха. Лаьтта леладара культура айяра доле накъаш, ялат хьувкъадара опыт хьахьоккаш массейк лоархlаме, дайзача пайдане дола масал доаладу «Кхаш леладара лакхача культурах» яхача журнала хьалларче статья тlа.

«Кубань: хьайбаш леладара культура лаахъара накъаца» яха Краснодарски края депутатий Совета исполкома председатела цlа С. Медунова язъяь йоккха статья я журнала февральски номера тlа кепатеха. Цу тlа автора дохьеосса, ерригача ший белгалонашца дувц Краснодарски краe хьайбаш леладара интенсификаци лакхъярех доле дешаш мишта кхоачашду. Кубанерча хьайбаш леладерий къахьегама опытах бизза пайда эца беза Къилбаседа Кавказа автономни республикашкарча хьайбаш леладераша.

Шеко а йоацаш журнал дешарашта йийшача пайдане хургья «Дешара заочни конференци» яхача рубрикана кlал «Комплексни проект болх беш я» яха корта а болаш кепатеха материалаш. Цига а лаьтта эрозеца къовсам доаттабара практикал лаьца дувцаш йола Белгородски областа «Викторополь» совхоза къахьегамхой выступлени. Михой ливон лаьттала еча эрозеца къовсам доаттабара йоккха опыт lоамай цу боахама къахьегамхоша.

Цул совгlа кхаш леладараша тlахьех оаха «Лаьтта леладечун календарь» яхача рубрикана кlал кепатеха материалаш ецц а. Юртбоахама культурай фу дlадувча кондицега дlакхоачадарах, цунна химикаташца обработка ярах йола керда опыт йойзаргъа уш материалаш йийшача.

«Шоай балха накъадаргдола дукха пайдане хьехамаш корадоергlаргда хьайбаш леладераша «Хьайбаш lа доаккхеш да» яхача рубрикана кlал кепатеха материалаш йийшача. Царех цаl я Нохч-Гlалгlай республика Шалиа района «Шалинский» совхоза дукха лахьрхlа хьайбаш кхоабеча фермера зоотехника Д. Юсупова язъяь «Хьайбаш чусонадьеа хана» яха статья.

Доакъара района дикагlа бола болхлой белгал а боахаш, lаи язлалаь чуоттаяь дукха лахьрхlа хьайбаш кхебарах, царна тlахьожаш лоаттабарех дувц автора.

«Керттера дар — язмакаши дlаиенеши» яхай ше язъяьча статья тlа механически доахаш деттара приемаш сихен гlалат ца доалийтара кхоачашъярах, ший къахьегама толама «къайленах» дувц Нохч-Гlалгlай республика механически доахан деттара чемпиона Грозненски района 1 Мая цlерагlча колхоза доярка Хуторская Вера Ивановна.

Геттара кlоарга чулоацам болаш я ВАСХНИЛ академика Лудана Пантелей Ефимовича язъяь «Къилбаседа Кавказски фух йола хьаккхари: хlанзара цар дьаьи тlехьа тlайоагlача хана хургдола куппамаци» яха статья. Из статья теркаи тlаьбохийташ ешa тlахьех оаха хьайбай боахама специалисташ, къаьстта кердача фух дола хьайбаш хьалкхедача фермашка къахьегараш.

Дагестански юртбоахама института юртбоахама lилман кандидата Н. Османовен республикански юртбоахама выставка керттерча зоотехника М. Гурбановен «500 эзар племенной потомо кlоригаш» ялаш язъяьча статья тlа дувц, «Октябрьский» совхоза кlайча фух йола племенной потомий кlоригаш вlаяра опытах.

«Сельские зори» зональни журнала февральски номера тlа кипатехе я йийшача механизаторашта, соний бешамаш, баьцахаераш, комсаш лелаераш пайдане хургйола статьяш а.

Черсий-Балкхарой соний бешамаш лелаяра опытни станца вонкхагlа волча lилман сотрудника Н. Барбакадзе язъяй «Комсаш—террасашка» яха статья. Цо дувц республика лоаман районашка комсаш кхеяра технологехи цо луш болча пайдаи. Дукха пайдана хьехамаш корадоагlаргда соний бешамаш леладераша «Гамишта вlайоагlа еза» яхача подборкана кlал а.

Цу тайнара кlоарга чулоацам а болаш йийшача пайдане а хургйолаш кхи а дукха материалаш я февральски номера журнала тlа.

С. ЧЕРВОНЫЙ.

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ ДОШО ФОНД

КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеш «Назрановский» яхачьара совхоза къахьегамхоша [illegible] а лакхъе лахьрхlад иlслагlча пятилетка укх [illegible] шера совхоза арахеца [illegible].

[illegible] совхоза лакхъяра [illegible], чакхйоахача лоархlаме дакъа доац тха совхоза механизатораша. Цхьалгlа дика гlулакх дlадоладеча шоай [illegible] хьалха хул уж.

Доакха дакъа доац [illegible] дукхача хана дола вlашагlъяьйол беш болча ВОИР группа. Цу группана кулгалдеш ва совхоза керттера инженер Петренко Геннадий Ефимович. Цу группа доакха вовзъостал ду совхоза къахьегамхоша царна хьалхашка латто декхараш толамца кхоачашдара.

Дlадахача шера совхоза ВОИР группа чlоагlа йийта рационализаторий предложенеш эхьайолайир. Цаl йисанзар царех производствана юкъе ца йоалаеш. Беккха пайда а бир совхоза экономика лакхъяра. Масала, лаьтташ кlалхара комсаш мужъаккхара болх кхочашца а ца беш бе а детташ чакхбаккхара лъча рационализаце 26 эзар сом пайда а беш, 9,3 эзар балха ден кхомбир боахама.

Шоллагlча отделено механизатораша Заракаев Виктора, Сушко Виктора комсий бешамаш товара, листа йолчара комсаш кийлъяра лъча шелерезаша 8,5 эзар балха ди кхо а деш 23 эзар сома пайда бир совхоза дlадахача шера.

Комсий плантацешна доле долча балхий агротехника лакхъяра рационализатораша А. Кошева, В. Заракаева, П. Веденеева хьайир комсий хlара кlотарга кlал 45 — 50 сантиметр кlоарга удобрени шала агрегат. Лоархlамен боахама дика пайда луши я дикал лакха болаш комсаш лаьттах йоккха агрегат а.

Укх шера цай мехка беррига къахьегамхой Советски Союза 50 шу дизар доадеш хургба. Цу денна чакхьабоахаш тха боахама механизатораша теашь, кийчъяьбьннаб эррига а тlехьатосса техника. Лакха да цар тlаийца социалистически декхараш а. Юртбоахама эррига техника тоа а ль 23 февралє шийчен лиеийха тlа дlаоттаьа, эррига комсаш бодеттача агрегаташца лаьттаи кlалхара хьайка, 3480 гектара тlа механически хьисапе оасарде. Комсаш чуэцаш, уж транспорта тlа тlайоттера балханта 80 процент механизаци я. Уж декхараш хийца кхоачашде эррига тереааш болаш ба совхоза къахьегамхой.

И. БОТНО,

Назрановски района «Назрановский» совхоза рабочкома председатель.

БОЛХ ТОАБЕЛГА ДIАДЕХ ДЕКХАРАША

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ СОВЕТА СЕССЕРА

Укх денашка КПСС Нохч-Гlалгlай обкома политпросвещенешта цlагlа къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета йиъалгlа сесси хилар.

Цига городской Совета исполкомо бечва балхах отчет йир. 1971—1975 шш. города боахам дегlабоалабара, жилищно - коммунальни социально - культурни гlишлош хьалъяраш город тоаль хозъярах йола пхе шера плани 1972 шера города боахам дегlабоалабара, жилищно - коммунальни социально - культурни гlишлош хьалъяраш город тоаль хозъярах йолча бюджетахи 1971 шера бюджет кхоачашъярахи доги дийцар.

Хьалхарча пхаь дешах лаьца доаладеш йир къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкома председатела Л. С. Истомина.

КПСС XXIV съезда решенеша хьалхе а лелаеш, городской партийни организаце хоткъостлана отчетан юкъа иlслагlча пятилеткан хьалхарча шера планаш кхоачашъяра, «Районий городий къахьегамхой депутатий Советий болх дlахо йодача хана тоабара де дезарех» яхача КПСС ЦК соцамига хьежжа ший болх эргабаькха тоабаш болх баьб къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета. Городской Советах дикча массаe шийна синоча бокъошех пайда а эцаш промышленни предприятий, гlишлонгъеш организацей, социально - культурни учрежденешкей, наха гlулакх лоаттадеча сфера предприятий болх кlоаргагlа тоакхаш царна енаш дола практически новкъостал дикагlа лоаттадеш хиннай городской Совета исполкома.

Организационно - массови балхи бокъараш лакхбаьб, дукхагlа тlаувлайт теркам массашоча комиссей болх вlаштlехьбаккхара, царна дешна эшаш дола новкъостал лоаттаду. Дикагlа болх бе ыаиай дукхагlа йола депутатски Советаши шоай лоlашяра организацеш.

Моттигерча Советий исполкома, цун отделаша, управленешен ведомственни организацешен харжарзай 128 наказ кхоачашдаьд, хlаьта 9 наказ кхоачашде гарга да.

Къахьегамхой жалобашна, письмошка, заявленешка хьажара йолча положене дlадехараш дикагlа кхоачашде дьинай исполкома отделаш.

Исполкома деррига практически гlулакхаш пачхальаккхен планаш къахьегамхой материальни культурни хьашташ кхоачашдара тlадерзадаь леладаьд. Города промышленни предприятеш дlадахача шера план 26 декабре кхоачашъяьй. 1970 шераца нийсйича совхи промышленни продукци 8,8 процент дукхагlа яьккхай, хlаьта къахьегама овсарле хьалха дlадахача шера хиначул 10,3 процент лакхъеннай.

Городской Совета карарча моттигерча промышленни предприятеша пятилетка хьалхарча шера план 100,1 процента наха гlулакх лоаттадеча предприятеша 100,6 процента кхоачашъяьй. Городе 118,2 эзар квадратни метр йола вlенош хьаланна.

Райисполкомашта, жилищно - коммунальни организацешта, уличн домовой комитеташта юкъе шерра социалистически эхь йоаржаь, дукха дахь город хозъярах санитарни хьалаш тоадераш.

Городе моттигерча Советий ахчах 222 эзар квадратни метр керда вlенош йоаккхаш къайначарна реконструкци еш балхаш дьад, 200 эзар квадратни метр асфальт тоадаьд, 45,6 километр керда газопроводаш еккай, 6144 цlагlа газ чуйиллай.

Укх тlехьарча хана тоабаьб шоай болх мах беча организацеша. 1971 шера городе керда хьайиллаl 13 тика, наха хьача кийчбу 10 предприяти.

Нах кlезигагlа цамогаш хилийтара тlаберзабаь бокха болх лелабаьб дарбан - профилактически учреждешша. Кlезиг-дукха тоабаьб шоай болх города школай педагогически коллективаша. Дlадахача шера декхарех кхеташ дола бераш 97,7 процентага дlакхаьчад.

Горисполкомо, райисполкомаша, административни органаша белгтала болх баьб общественни порядок доаяра, наха юкъе зулламаш кlезигагlа хилийтара.

Укх карарча шера городе хьалдаь дахкха лорхl [illegible], драматически театр, больница, микрорайоно мах бу центра поликлиникан, хитта дукхе кхыйола гlишлош.

Цхьабагlьдa хlанз дикха балгалбача КПСС ЦК соцамига хьежжа ший болх эргабаькха тоабера кхи а дукха де деза я горисполкома а, цун отделаша а. Из бахьан долаш дукха кхоачашбоацараш нийсденнад городской боахам дегlабоалабара, гlишлош хьалъеча, социально - культурни наха гlулакх лоаттадеча учрежденешка.

Исполкома отделаша управленешен кlезига пайда ца масса комиссей новкъосталах. Цаl а, хlаьта хитта депутатски Советаша а болх тоабера лартlагlа тlаргам тlеахийтац.

Хlанз а наййлу къахьегамхой жалобашка, заявленешка, письмошка айду дешаш сиха ца тохкаш цар дlадехараш тоадал ца деш йола моттигаш. Из къаьстта белгалдаьккхар доладечкна а прениена къамьалаш дахчар а.

Шелхашта кхоачамбоацараш да города коммунальни боахам хьалбеча, тlехьадус инженерни сеха коммуникацеш хьалъяра, къаьстта канализаци теплофикаци яра.

Депутата, Новогрозненский механикан лаьтта чакхдоаккхача завода мастера вола Чокаева дийцар Керов цlерагlча поселка бахача наха балхаш дlа-юхея ахара транспорт кlезига хиларах, тоъаш ца автобусаш, трамвайш. Лиера автобусаш, трамвайш кист-каста бохка ца уш парке юхерзае еаш хул. Цу гlулакхо производствана а ху, наьха сахlам бовбу. ГПАП-1 хlара дийнахь йоагlаш йола автобусаш лаьцашка араходаш.

Цхьай хьамаьа чакхдоаланаш Чокаева харжархой кlерагlа дехар дир шоай поселка керда автобусни трамвайни маршруташ хьелал, аьнна.

Йоагlа а йоагlаш дукха дийцакла йир сессе доладчика а, цул тlехьагlа къамьлаш дахча депутатеша а гlишлонгъеча организацешта. Объекташ ха дукха тlехьдахьйта мара хьалъец, балхий дикал лоха хул. Цу депутата дукхагlа теркам тlабохийтара кlезехаш къамьлах дир укхаза депутата Н. Саркисова —трамвайни управлене начальника, депутата Шахура — горгенасета начальника.

Чlоагlа айдаь дийцар севгlа предприятеш, учрежденеш, бlенех lама дерттlа кийча ца ца хилара цу гlулакхо дикка ца дахилараш. Города коммунальни боахама предприятий, теплосеткаш, водопроводно - канализационни боахама балха юкъе дукха кхоачамбоацараш гучаялъ къаьстта укх lай. Дlахо йодача хьал шоай болх тоа ца бича белгийлааьга белгалдаьккхар депутаташа.

Депутата Н. И. Трапенова дийцар цо кулгалдеча депутатски Совета бечa балхах, кхаш lоаньча опытах.

— Аштхабалски яхача улецагlа бахача наха тайп-тайпарча истанцешка lалильмате дукха жалобаш ухийтар шоай квартирешта домоуправлене ремонт е тагаш, яхаш. Уж кахьаташ кхьашашьера шоллагlча организаце дlа-кхачтьлар, бакъда хьахулаш пайда-м бацар. Цул тlехьагlа из гlулакх чакхдоаккхьнга шийна хьатlакйвар тха депутатски Совето. Сецийна lоханашкар депутаташ хилача хьалашта бахача наха квартирешта ремонт ю аккхаеша.

Мах беча организацешка дукха да кхоачамбоацараш. Наха культурно гlулакх де lемабаш кхьабала продавецаш. Цох хьаьа дийцар цига депутата Н. И. Гальтиева, Грознай машиностроителя станок оабайлеерча.

— Укх шера хьалхарча бетта ший план кхоачашъяьб городе промышленносто. Цу предприятеш болх тоабера зербалglбала бовзе депутаташ, къахьегамхой депутатий районски исполкомаш, — аьлар депутата Н. В. [illegible], КПСС Грозненски горкома шоллагlча секретара.

Дукхагlа тоаьно а ешa наьха дахатий, шоалга парте хьалхенна оттадаь декхар дlасе кхоачашде дола депутаташа, Советеша.

Горфинотдела начальника, депутата А. Ф. Понкова «Грозни городе 1972 шера бюджетах 1971 шера бюджет кхоачашъярахи» доладар йир тlехьагlа пятилетка шоллагlча шера лахьрхlа бюджет вlоагlийр сессе. Дlадахача шера бюджет 472 эзар сом пайда а беш кхоачашдаьа. укх шера лахьрхlа бюджет соахавяца 817,8 эзар сом тlех а йолаш 29713,3 эзар сом да. доахош чlоагlдаь.

Хьалхашка йоаккха лахьрхlа керттера декхарша болх тlабера де дезадеш белгал а доахаш шерра соцам тlаийцар сессе. Цул дешна КПСС XXIV съезда ца доадар, [illegible] тоадельгa да.

С. МАНСИГОВ.

СОВГIАТАША ТЕШАЛ ДУ

«Старогрознефть» НГДУ ОРС-а тиканта юкъе лахьрхlа да lешторгова Нохч - Гlалгlай министерства тиканта юкъе а дикагlа лоархlаш я Гантемиров Мухьмад директор вола «Зара» яха № 23 йола кхачан тика коллектив. Цига къахьегараш торговле болх дика бовзаш ба. Укх тlехьарча шесенк шера цхьа моттиг кийсбоаш а цар торговле болхи [illegible] толхаье. Наха чlоагlа [illegible] дика дlаладеш дола [illegible] хул тика чу, уж цхьа [illegible] тlаккхаргбовча дика «пайдан» дlахьаны.

Нахаца безамен lамадеш хилараш, цар хьашташ дика кхоачашдарх дукха боллаш даьд предложене шеница тlа. Царех цаl укх тайнара да «№ 23 йолча тика болладоша дика болх бералх, цар тоавар сиееи дикка хьажеанш хиларах, нахаца безамна lазаркхиъярех борхал еда оаха, къаьстта продавецашта Муралбековайца, Матиевайна, тика заведующе заместителя Аушевайна».

Дlадахача шера цу тайпана 14—15 йоагуя дааьд цу тиканга тlа, хlаьта тика болладоша [illegible] беш, цар балха реки боазаш кхьала цхьа доаш дааа.

Дlадахача шера товарооборота план дика тlехьаккхайтира тика коллективо. Укх шера а лакхялийтац тика болхлоша уж кхамаш. Товарооборота январь бетта план 104 процент кхоачаш а еш планал соргlа дикка 3800 сома майха тайп-тайпана товараш. Февраль бетта план а тlехкхоачашъеш хьабоагlа уж.

Доахача толамашка хьежжа да тика коллектива тайп-тайпа совгlаташ а. Кхоъ Сийлен грамота еннай цунна торговле Нохч-Гlалгlай министерстваi «Старогрознефть» НГДУ ОРС-ош. Укх тlехьарча шерашка карара да йоалийташ лелаю цо торговле министерстваи торговле болхлой профсоюза обкомен карара кара теда Цlе байрах. Дlадахача шера цунна делар СССР мехкадаьтта доахача промышленноста министерства шоллагlча степена дипломи 250 сом премий. Цу шера хитта цунна елар торговле Нохч-Гlалгlай министерства 200 сом премий. Цул соргlа санитарни хьалаш дика хилараl республикански конкурсе а хьалхарчарех цхьа моттиг дьаьхар тиша болхлоша.

Укх шера кхьанкха замечани йоацаш болх бу продавецаша Матиева Марема, Малароева Фисимана, заведующе заместителя Аушева Зулас, продавецашка Батукаева Яхас, Мутиева Зарас, кхычар а.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа): йоакхагlйола продавец Ф. Малароева, продавецаш Я. Батукаева, З. Мутиева.

И. Пашев сурт.

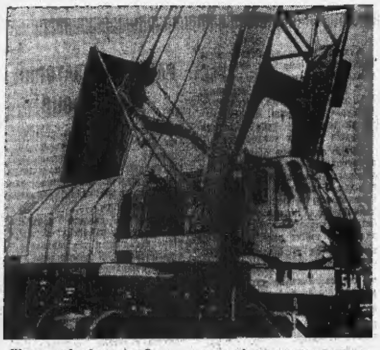

Шерап тай-тайпарен а Советски Союзан ГДР-ан юкъахь дlа-юха доаттадеча товарий ассортимент. Республика хьаьлча, дийнахь дена вай мехкацара цуи товарооборот 15-за лакхъенна.

Тlехника продукци арахец С. М. Кирова цlерагlча зейнигски еза-йоккха машенашъеча заводо. Машенашкъа тlарчо цуи хиа болча, кранех толаме пайда эц СССР-е. Укх сурта тlа лоайна бlаргагу ГДР дикала Знак хьожаль «ЕДК-1600-1» яха кран.

АДН-ТАСС сурт.

СОВЕТСКИ ЗАКОНАША НАЬХА БОКЪОНАШ ЛОРАЮ

Советски нах масса оагlорахьара дегlайоахара боарам болаш йоккхий торонаш, шерра бокъонаш, паргlатонаш а енна советски паччахьалкхено хоадамболаши лоарагlа ца йоалаш къовлаш лоатагlбу граждански бокъонашта тlакхуодарашна.

Сага духьалара эгара доккхагlдола зулам да низагlа кхалсагах кулгаш тохар, саг йоаир, миссехк есаг хилар, малача сага нийсса общественни вахарe дакъа лаца кхаласаг мукъа ца йитар, кхидараш.

Цу тайпара зуламаш къаьстта кхераме хилар пар сага сий доадеши бокъонаш толхаеши хиларах лаьтта lай, вера, эйп ваккхара кхерам а тlатосе дар сага.

Цу тайпарча зуламаша лаьрхlа къовсам лоаттабаро доккха новкъостал ду обществен моральни овлаш, чlоагlдара, советски нах дикагlдолча моральни гlулакхеч кхебара, уназцlена къона тlехье хьадкхера.

Обществана къаьстта кхераме хилар терхал а деш, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1962 шера 15 февраль шийн Указаца оттадаьд низагlа кхалсагах кулгаш тохарах, магахьа санки из кхерамеча хьалацка е кхен-

ча йолча гlылгаца хинадале дуккагlа а еш, 8 шерагара 15 шерага кхачалца набахта халла суд елга е топаш тохила.

Цхьабакъда, вай республике нийслу низагlа кхалнахах кулгаш детташ, удабеш йола моттигаш, кхыдола зуламаш лелаху. Масала, шийна йовзаш йола, кхевза йола Т. мени веха а волаш, 1971 шера 24 августе саррахьа, Шолжа йисте низагlа кулгаш тоха веза хиннав гражданин Ульбиев Саладин Царамович, цхьабакъда, из зулам де віаштlехьдаьнадац цун кхалсага цlогlа хаьа гонакъара гражданаш оарцагlбоалара.

Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча судо набахта вахка 6 шу суд яьй С. Т. Ульбиева, хlаьта РСФСР Лакхехьарча судо терхаьдац суд кlеангьюлар аьнна цо енна жалоба.

Цхьакха масал: 1948 шера ваьна сага йоалаь а вола гражданин Грищенко Виталий Иванович 1971 шера июнь бетта Советски Эскера мугlарашкара хавал хьакха

заккхайча склада заведующи ше волча хана цо социалистически дбалахвенах кайнитта хьарах. 1971 шера 8 августа гор. Грозне йисте гlолла мотоциклаца ше хьавоагlаш новкъа нийсъенна кхелета йиlиг тlахоаьча В. И. Грищенкоe, из цlиогарга хьо аьнна, цхьабакъда, цо из цlа ца а югаш сага вошаца оагlорахьа дlайигай, тlаккха цига йитта а йитта, цунах низагlа кулгаш тохад, цул тlехьагlа из йита а йита ше дlавахав.

1971 шера 24 ноябре Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча суда уголовни дешапта йолча судебни коллеге В. И. Грищенко бехке веш дола дош дийна а дийна, 8 шу суд йар цунна. РСФСР Лакхехьарча судо В. И. Грищенкова даь приговор ше долча дитар, хlаьта суд кlеангьюлар дийна аьнна цо енна жалоба тержалъаьш.

Укх тайпара масалаш е ма дийнача дарган.

Малгlабика района Соагlанча вахача Гатагажев Тембулата Мусас шийта я безам боацаш йоаlа йоl Л. йоалае лаьрхlар. Шийн

[illegible] М. [illegible] Евлоев, И. Я. Матиев, М. Алероев хьагух а баь, царга аьнна М. Т. Гатагажевс, сона йоl Л. йоалае хала хьо аьнна. Цул тlехьагlа дехкам М. Алероев а волаш йолча [illegible] Соагlанча а баха, лаьца йоl низагlа тоlIаяь машена чу а еха, Малгlабика юхерча хьунагlа йигай из, цига из юрлье хьо яхаш кхерам тlа а тувсаш М. Т. Гатагажевца кулгаш техад йоlах.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча судо аьна воаллаш махка 12 шу хьа техай М. Т. Гатагажевна, М. М. Евлоевна — 8 шу, И. Я. Матиевнеи М. Алероевнеи — йоl йоадеча Гатагажевца цхьана хиларах хlаранена 7 шу. РСФСР Лакхехьарча судо приговор чlоагlдаьй.

Цу тайпара моттигаш респуб-

[illegible] хьалха районошка а [illegible] ду. Цунна [illegible] белгалдоаккхаш дарган [illegible] цlертан республикерча паргlатонаш, советски, комсомольски оргlанонаш, общественни [illegible] гlулакхий министерства органаш, прокуратура, суда оргlанаш хlара дениа боах беш хилар бахьан долаш шерагара шерага кlеангьюлаш доагlа вай республикерча [illegible].

Масала, урхул дилар, [illegible] удабар, маьре яха ха кхачанза йола йоl йоалаяр, кхи сесаг а [illegible] вахар санна, дола «уламаш» гlалакхаш 1966 шерана нийсачче 79 процент кlеаргдалар вайнигара 1970 шера.

Цхьабакъда, гlулакхаш кlаьна е дика латтие lе йиш йолаш. Зуламашца доаттабу къовсам кlаьна чlоагlбе беза, цу балха еррига общественность юкъе а оаца.

М. ГАЗДИЕВ,
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча суда председатела заместитель.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

СПОРТ

ЕЗА АТЛЕТИКА

Нохч - Гlалгlай паччахьалкхен университета спорта зале чакхъяьннай къулбехьен Россе хьалхара моттиг яккхара йола езача атлетикагlа йола кхувш боагlараша юкъера яхьаш. Яхьашка дакъа лоацаш бар Ростовски, Белгородски, Орловски областей, Нохч-Гlалгlай, Къилбаседа Хlирий, Дагестана автономни республикай, Ставропольски, Краснодарски крайн спортсменаш. Цар къовсам лоаттабир зlарано шин-шин йолацкини хьалхара моттиг яккхара.

Цу яхьашка вай команда спортсменашта юкъе эгара дикагlа толам баьккхир юкъера доазах долча спартаковца В. Хамидова. Шин кулгаца рывок ец 120 килограмм дозал дола штанга айир цо, жим ец 125 килограмм айир, хlаьта толчок ец — 150 килограмм. Классически троеборье В. Хамидова айир 395 килограмм. Цо Къулбехьен Россе зона чемпиона цlи а яьккхар. Цул совгlа «Спартак» ДСО-и Нохч-Гlалгlай АССР-ан кхувш боагlарий рекордаш а оттайир.

Иштта дика толамаш даьхар дайгагlа доазал долча штангиста С. Камышина. Классически троеборье 241 килограмм айир цо, шин-ше хьалхара моттиг яккхар яхье баьнараша юкъе шолагlа моттиг а яьккхар. Жими рывокн ец кхоаткъеш шийттан-шийтта килограмм айир цо, толчок ец — 97 килограмм. Уж хьоккхамаш а вай республика рекордаш я.

Деза дегl долчарна юкъе бегlеваьлар шолагlа моттиг яьккха В. Петросян. Троеборье 382 килограмм айир цо, е ше оттаьча республика рекордал 22 килограмм дуккагlа.

Дайга доазал долчарна юкъе а шолагlа моттиг яьккхар вай команди атлете Э. Мерзоева — 332 килограмм. Вай республикай из рекорд оттайир цо.

Командин хьалхара моттиг Къилбаседа Хlирий республика спортсменаша яьккхар, хlаьта вай командага йиъалгlа моттиг мара кхачаяц.

Тахани кхоанеи хургда

19 ФЕВРАЛЬ

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 12.00. «Звездочка» яха клуб. Мультфильмаш хьокхаргда. 13.00. «Знание» яха кинофестиваль. 16.00. Духовой оркестра выступлени. 17.00. «Цlинахи lалатахи» яха лекци. 20.00. Кагиркой салаlара сайре.

ПРОЛЕТБАТА ЦlЕРАГlАРА КУЛЬТУРА ЦlА. 13.00. Саг йоалара регистраци яр. 18.00. «Социалистически доалаьле лораяр — юкъара гlулакх» яха лекци. Хроника - документальни фильмаш хьокхаргда. 20.00. Кагиркой салаlара сайре.

ПРОСВЕЩЕНЕ ВОЛХЛОИ ЦlА. 11.00. Советски Эскарен Тlема Форда Флотен Денна хетаяь торжественни собрани. 16.00. Музыка езарий клуб. Композитора И. Н. Иржански творчески сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦlА. 16.00. Iалам лорадара университет. «Нохч-Гlалгlайчей комараш кхекра lалама хьалех» яха лекци. Кинофильмаш хьокхаргда.

ГОРЬКЕ ЦlЕРАГlАРА КЛУБ. 17.00. «Вай Эскар хьахиний къовсаме» яха беседа. 20.00. Кагиркой салаlара сайре.

НГНПЗ КЛУБ. 16.00. «Цlьа барт болча денаш» яха документальни фильмай кинофестиваль.

20 ФЕВРАЛЬ

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. «Ручеек» яха кинотеатр «Доллача хlинан безамехкаме волаш ваха» яха кинофестиваль. 12.30. «Бригантина», «Луноход» яха клубаш. Дикагlа сурт диллара конкурс. 20.00. «Болхлочун сий — коллектива сий» яха тематически сайре.

ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХЛОИ ЦlА. Городо — юрта. 17.00. «Советская Россия» яхача кинолза клуб. Просвещене а болхлой халкъа театра спектакль.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦlА. 11.00. «Советски Эскарен Тlема Форда Флотен денна хетаяь утренник. 17.30. «Сийле хийла Советски Эскара» яха тематически кино хьокхаргда.

Доазол дехьара

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

СССР-е ДЕША БАЬГlАБ УЖ

УЛАН - БАТОР. (АПН СОБ. КОРР.). Iилман болхлой Б. Баярыг, МНР Центральни статистически управлене болхло Загазбалдай, Халкъа эскара инарал Ендон а инженер - связист Оюн а — советски вузашка деша баьгlача монгольски студентий доккхагlчен аlамагlчен лоахаллий яккхлаш. Церна юкъе — халкъа lабдал латтача шерашка СССР лакхерен юкъерен дешара заведенеш йистеньяьа 12 эзар специалист. Укх деношка царех дуккха бараьл, цхьана вlашагlа а кхийтта, советски вузаш йистеньяча монгольий Ассоцици хьаьй. Кердача общественни организаце членаша, дlаяздаьд цун устава тlа, — даим вlоагlдерга шин мехка юкъера доттагlаш цхьана лоладу гlулакхаши, СССР-е коммунизм хьалхара опыт lома а эргья, йоаржа а эргья, советски Iилманен техникаси харагlдаьннараш производствана юкъехухьаргда». Ассоциаце совета председателалла хержав московски институт йистеньяьхха, хlаьта МНР Iилмай Академе президент вола Б. Ширендыб.

АПН корреспондента Ассоциаце совета председатела заместителагара, МНР халкъа образоване министрагара Д. Шинаранагара дийхар кердача организаце лаьрхlар фуд дувзилга.

—Тха мехка халкъа боахаме,— аьлар цо, — болх беш ва СССР-е е вулаш йистенька, е цига профессиональни кийча яь 25 эзар саг. Тха Iилмахой диссертацеех 85 процент совгlа ярай Советски Союзе лашита яь е. Хьалхагlа дийша йистебьнарашта юкъе — тха мехка партийни паччахьалкхени деятелаш, Iилман, культура, искусства цlи хеза вакалаш. Эгаре хьалха дийша баьнарех вай ва МНРП ЦК Хьалхара секретарь Ю. Цеденбал. Ассоциаце ноа, къостал дергда тхона оахош Iеиь зеннешн опыти дуккха найдаlагlа хургйолча тайпара халкъа гlулакхашта цlатела йиш хилийтара.»

«ЛУАНГ - ПРАБАНГА ЮКХЕ СО ВИЙНАВ ЦО»

СОФИЯ. (АПН корр). Болгарски телевидене хьахьекхад «Луанг-Прабанга юкхе со вийнав цо» яха яитта цlи а йолаш советски писатела Семенов Юлиана язъяьча повеса тlера оттадаь шиъ керла фильм. Сценари язъйина Милошев Георге, музыка — Тинков Яна. Картина йолийна юкъе дакъа доваш хинна [illegible] терахь Кондова Невена, Стойнов Лучезар, Васильев Боче, хlаьта иштта Соферча театральни вузашка деша бахlача вьетнамски студентий группа.

Болгарски критика лакха мах баьб кердача кинолента. «Работническо дело» яхача газето яхачох, из я «свежарашка долча вьетнамски халкъа лаьтта цlерацен цlийцех къайладаьккхача американски империализмана духьала дег тlара яь протест».

ХЬАЛХАРА АТОМИ СТАНЦИ ХЬАЛЪЕЧА

СОФИЯ. Болгаре эгара хьалхара атомни электростанци сихъяь хьалъеш я Козлодуе. Укхаза тайп-тайпарча объекташка болх беш я 200 гlишлоягьерийн монтажникийн бригада. Цунца болх беш я советски специалистий йоккха группа а. Атомни электростанци хьалъю советски проектагlа, из кийчъю советски оборудованица.

Дунай йисте улача йоккха йоацача городе Козлодуе хьалъеш йола атомни электростанци мехка эгара йоккхагlйола гlишло я. Яхлагlа пятилетка чаккхйоалаш 880000 киловатт мощность хула цун хьалхара аргlе йисте а яьлха болх бе йолайолийтаргъя.

ВЕНГЕРСКИ ЭНЕРГЕТИКА ДЕГlААХАР

БУДАПЕШТ. Сихача темпаца дегlаух халкъа Венгре энергетика. Мехка хьалъеш а шеръеш а я пхиъ йоккха тепловой электростанци.

ТАСС корреспондентага электроэнергетически промышленноста венгерски треста генеральни директора Я. Шиллера хоам баь цахиллара, пятилетка чаккхйоалаш мехка йоаккха электроэнерги 21,7 миллиард киловатт-сахьатага кхоачаргъя, дlаяхе пятилетка чакхйоалаш яьккха хинначул цаlи ахи дукахгlа хургъя из.

Ударни темпаца хьалъеш латт Ю. Гагарина цlерагlйола г. Вьенаеша юххера керда ТЭЦ. Хlанз укхаза дlаоттаеш я 200 эзар киловатт мощность йола тlеххьара вхелагlа энергоблок. Шу чаккхоалаш тlеххьара турбина болх бе йолаяайтеча 800 киловатт хулача проектни мощностага кхоачаргъя Гагарина цlерагlара ТЭЦ.

Венгерски мехкаьтта химе йоккха центр а хинна тlеьагlа дlаоттаргйолча Ленинвароше хьалъе йолаеш я керда теплоэлектростанци.

Электростанцеш хьалъеш венгерски доттагlашта шерра пайда эц советска гlишлоягъерийн энергетикийн новкъостанех а опытах а.

КОГА ГlИРСА ПАЧЧАХЬАЛКХЕ

ПРАГА. Чехословакех оал кога гlирса паччахьалкхе. Цхьан сага сих кога гlирс хьебарга дилача дунен тlа хьалхара моттиг лоац цо. Укх шера мехка чурча рынке Чешски Социалистически Республика предприятеша 42 миллиони 40 эзари кога гlирс бозьйтаргба, вешта аьча 1971 шера хинначул цхьа миллион дуккагlа, аьлар укхаза хиннача пресс-конференце «Чешски кога гlирса промышленность» яхача объединени генеральни директора Я. Калдеца. Экспортагlа социалистически мехкашка дlабохьйтаргба 23 миллион кога гlирс. Кога гlирс дуккагlа хьебаргба духьала къахьегаш оасарле лакхьара чотах, белгалдаьккхар Я. Калдеца.

Республика кога гlирса промышленность дегlайоалаяре яхе геттара йоккхий перспективеш хьаьл КПЧ XIV-ча съездо тlайнадда директиваша. 1975 шу тlакхочаш духхьал Чешски Социалистически Республике 11 миллион дуккагlа арахецаргба кога гlирс.

БlАЬСТАН ЦlЕИ

ХАНОЙ. Бетта календара керда шу хьахиине ди баlгалдаьккхар ДРВ-е бахача наха. Ширача традицегlа из цlей хул бетта фазашка хьежжа январь кхоачалуш е февраль бетта. Укх шера из хилар 15 февралe.

Вьетнаме керда шу бlаьстан цlей да.

Цlей тlакхоачаш хьалхарча денношка еррагача республике хилар дlайоагlа гаьнаш шийчьара шера кампани.

(ТАСС).

ЮХА А БОМБАШ ЕТТ

ХАНОЙ. 17 февраль. (ТАСС). Сахкан дешьен тlехьагlа США авиаци юха а ДРВ сигале яна хилар. Американски истребителаш-бомбардировщикаша бомбаш йиттар Куангбинь яхача провинце цхьайолча нах бахача пунктешн Виньлинь яхача райониш. Цунах хоам бу вьетнамски информационни агентствас.

Вьетнама сигале лораераш майрагlаро хlинна тахар сигаларча паратакта. ВИА йухаша моттахьа тохха чуйттар американски шиъ самолет. Цу тайпара, йоах ВИА хоамо тlа, хlинз ДРВ сигале чуйтта еррига самолеташ 3435 кхоачаш.

ХАНОЙ, 17 февраль. (ТАСС). Сахкан ДРВ МИД вимале хьахьаьл дир Виньлинь районан Куангбинь провинци американски авиаце бомбаш еттар геттара харцахьара хlинна парахlиш.

ВИА агентствос хьааннеча заявлене тlа йоах, ДРВ-ана духьаларча тlема цу цlенхашттарча гlуйнийхаша цlаьнха а хьахьенхар американски империализма юха ца йоанй, тlема, агрессивни характер гучайьккхар.

ДРВ кхача механизмарча гlулакхий министерствас хьайда дlадех Вьетнама Демократически Республика суверенитети кхераме йоахаеш леладу деррига гlулакхаш дlадахар.

БЕЛАМА ФЕСТИВАЛЬ

БУДАПЕШТ. (АПН — «Будапресс»). Укх шера аьлки Мишкольце шийн тайпара цlей хургйа — белама фестиваль. Из е дагадахар моттигера бегийн сатирах театр за. Сценически искусствера сакъердаме жанраш городе бахача наха юкъе чlоагlа дукха езаш я. Шоай кердача гlулакхаца мехкарча кхьча театральни коллективашка а из «лазар» дlадалийта лаьрхlад театре коллективо.

Фестивале хьийхай венгерски йиъ труппа царех хlаране къамал комеди гойтаргья. Цул совгlа, театральни коллективана еха лаьрхlад Мишкольцана вошал тессача польски городера Катовицера. Дlахо а хан — ханнахьа дейле лаьрхlад белама хlей—цкъ шера акъа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 февраль

9.05 — Передачай программа. 9.05 — Массенена йола гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.45 — Советски бlухошта дола концерт. 10.30 — Дешархошта. «Пионерски салют Гайдарана». 11.00 — Халхара вивар. 12.00 — «Увенцlено». Iалмаш - популярни программа. 12.30 «Вешй нахах лоархlам бергба вай». Островске пьесица оттайча телевизионни спектакла хьалхара дакъа. 13.35 — Документальни фильма киноойал. 14.30 Телевизорашка хьожарий хаттарашта жоп лу РСФСР бахерхошта вахар — хьала тlулакхаш деча министре Гаврукина. 15.05 — «Вадлиженая ваа сийрда лай». Телевизионни художественни фильма премьера. 16.15 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.45 — Концерт. 17.30 — Экономика математически методаши вычислительни техникеи юкъенахара лерде тlа халкъа боахам лелабелга тоалара гlулакхаш. 18.00 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. (нохчий меттала). 18.15 — «Вайне Цварновасена вlашагlкхетаре» яха телевизионни фильм. 18.40 — Советски сага долчa бераша. Халкъа дуккагlа товараш. 19.40 — «Делкъийта lы зlалоал». телевизионни дуккха серийни фильма премьера «Хина седаьий». яха хьалагlа сери. 20.15 — Цlоана бераш. 20.30 — Социалистически мехк хьалхе латтарашта дола концерт (гlалгlай меттала). 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — «Вlхаьраа йоккхагlа стенка ва цlа» дуккха серийни телевизионни художественни фильм. «Пароль». 22.35 — Пенсионербарий клуб.

20 февраль

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Бераша йола lуйранара гимнастика. 9.15 — Кердадараш 9.30 — Дешархошта. «Гургал бетта санайт». 10.00 — «Музыкальни киоск». 10.30 — «Халкъа — товараш». Пьесаш цlаца шин хlаьшин арахецлга вlашагlкхетар. 11.00 — Халкъа творчества республикански телевизионни фестиваль. Российска Федераци. 12.30 — Бераша — фильм. «Вешь таинствам хlалам». [illegible] сери. 13.30 — Дешархошта. Математикех йолча олимпиада 1-ча тура [illegible] тарашта дола жоп. 16.30 — «Юрера сахьат». 16.25 — «Зорьна» (гlалгlай меттала). 16.50 — «Вешй нахах лоархlам бергба вай» яха телевизионни спектакль. Шолагlа дакъа. 17.30 Кагиркой программа. 17.45 — Дешархошта фильм. 18.05 — Аьзарий программа. 18.40 — «Делкъийта lы зlалоал». Дукха серийни телевизионни художественни фильма премьера «Хина седа» яха дахлагlа сери, «Захар Беркуш» яха кхоалагlа сери. 21.00 — «Ха» информационни программа. 21.30 — «Кlайна лай бесь» яха телевизионни художественни фильм. 22.50 — Фильм-концерт.

РАДИО

19 февраль

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.25 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 15.20 — Юрта болхлой хьалха латтарашта дола концерт (нохчий меттала). 16.00 — СССР 50 шу дизарга. «Цаl санна беррига ва яха очерк (гlалгlай меттала). 16.30 — «Селаlа сайре» яха аьзарий передача (гlалгlай меттала). 18.00 — Концерт. (нохчий меттала). 18.30 — «Къонал» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала).

20 февраль

6.30 — «Юртара lуйре» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан новкъа» газета обзор. 8.00 — Шоана дуккха [illegible] лаьхараш. 15.30 — «Советски Эскаргlа тlа» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.40 — Массенене дола [illegible] ба (нохчий меттала). 15.55 — Кlирандийнахьара аьзарий программа. 16.30 — «Къона ленинхой» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала). 18.30 — Малена доттагlал долий болхлоша дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллеи Грозненски морхаш а йолаш, лаьгlо лоа а даллаш, цхьацайолча моттигашка доаь а доаллаш ша а буллаш, къилбаседа — малхбоале хьаьра гlаьххьача боарама муl а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гlолла 0 градусагара 5 градус шелалга кхочаш Грозне 1—3 градус шелал йолаш хила а тарлу. Кхоанен лоамнех морхаш а йолаш, кхьаьнъюкъе сихха а окхаш доадала йовчах а йоаш, цхьайолча моттигашка доаж а доаллаш, ша а буллаш, хьалха лостам боациш гlаьххьача боараме муl а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 8—12 градус шелал йолаш дийнахь 1 градус кlоалалгара 4 градус шелал кхачанна хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ГРАЖДАНАШ!

Iаь зеналаь лаьттан гlоргlанча хана, лаьтта кlал гlолла йолха газопроводаш талха а уж ахча гlолла газ хьадка а тарлу.

Iоахал таргагlостана гlоз ецача лаьтта гlолла газ кlа а кьржа, лаьттанна кlалхарча коммуникацей кlоагашке, подвалашка, нах бахача цlеной клеткашка из эккхара кхерам дуккагlа хул.

Нагахьа санна газа хьаж хоаште клете, цу хьекъехьа сихха хоам бе аварийни службега — 04 телефон а теха.

Аварийни служба бригада кlаьхачалехьа цlенца тlа а шие а канализацена бахача хьорий деррига оагlораш хьадела, хlаьта иштта подвалашкарей дегlашкарей нораши наlараши хьаела. Цу хана чlоагlа кхераме да цlера алу баккхаре электрически приборех пайда эцар.

«Грозгоргаз» трест.

ГРАЖДАНАШ!

Ма ярре кхочашъе газови приборех пайда эцар кхераме хулийтаргдоацо правилаш!

Болх беш йоле приборащ бlаргlаккха сага волаш ма йита. Газови приборашта тlа ма кхачийта кегий бераш. Къарекъе бохабьнах, газови приборех пайда эца ца хоаш йоле гражданаш.

Газови плитах кlеной дlахьаяра пайда ма эцалаш — чlоагlа кхераме да шоана ма!

Дий ма долаш. чlоагlа шолаш эттача хана сетакарча газа дайлена геттара лаьгlьала тарлуш хилар. Горелкашкара газ кlеакга а чlоагllуш-лаьгlлуш а йоаге, газови прибор сихха кlайоаллаш а цу хьакъехьа 04 телефон а тоха хоам бахза а баргбаш.

Цхьакха дийа а мегаш дац тупгаго хьаж ца оавча е шибер-дlакъайле йолча а хана кlенош дlоахадача приборах, пайда эца «ВНИСТО», «АГВ» яхача кlи пайда эца.

Дlаlкъайла аселашка (шибер) вахара кхераме я.

Дий ма долаш. Iаь зеналаь гlор ече хана, газ lе а улаш, газопровод толхаяра кхерам чlоагlлуш хилар. цудухья, нагахьа санна цул квартире, дегlай плитие а цlенна кlалхарча подвале чу газа хьаж уха хьал а ма дотае, кlа а ма йоле электричество, гучахьа йоагаш кlа ма хиийта (гlаьле оавр, цlаьлеторг лотавр. н. кх. кlахо). Цlагlа сихха кхитай а хьаже, 04 телефонагlа хоам бе.

Газах пайда, оаьра правилаш толхаяра а газ хьеухача хана сихха да довар ма даро а эккхар бе, цlи хьакха, отравлене а тарлу.

«Грозгоргаз» трест.

Дунен общественни мнена эгlазбоагlай США администраце, Пентагоно Индокитая халкъашта духьала хаддаца лоаттаеча агресс. «Къуйбе - Малхболен Азе тlема цa чугlертига «дутаргда» аьнна мейха кулгалхойа денка доаш долашехьа а, дунен цу районе шоай тlема - фегарен тlема-фордаш ивваш чlоагlдеш болах милитаристаш.

Кхетамеча оазага ладувгlац Вашингтоно. Укх шера январе ДРВ фегара доаьха 500-аза толхаенна США авиаце. 130-аза бомбаш чуйхитай мехка территорега. Шерра пайда эц напалмахи химически герзахи. Цlей мелача США агрессаналишна Iоажал, бале, сагота оаьха Индокитая халкъашка.

СУРТА ТlА: кулгах чов хиина 14 шу даьнна йиlиг Куанг Бинь. Бомбаш чуетта самолеташ тlаьхкхача хана дийнад цун дай нанeн.

ВИА — ТАСС сурт

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, 364051, Ленина улица 11, (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 2-44-66; редактора вlалхо — 2-80-11; белхамлалда секретара — 2-34-26; партийни, наука, культура, промышленностен отделий — 2-42-28; юрта боахама отдели — 2-42-28; письмий отделаи бухгалтерии — 2-80-71.

«Грозненский рабочий» издательствон типографи. Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, 364051, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора — 2-44-66; зам. редактора — 2-80-11; ответственного секретаря — 2-34-26; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 2-42-28; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.